

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal
A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. — Előfizetési ár 1 évre 6 pengő.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43,916.

Más lelkészképzést?

Aranykorszakok békés embereiben mindig van valami fölényes nyugalom. S az óriástermelői Atlaszok, akiknek vállán sokszor az egész föld terhe nyugszik, természetes mozdulattal tesznek elegendő rendeltetésüknek, amint hogy mi is beidegzelt szemlélettel így tartjuk rendjén valónak a világot. Csak testben elnyújt nemzedékek lázadnak a munka, a teher ellen, csak lélekben megfáradottak látják elviselhetetlennek a napok feladatait. A panaszkodás általában a gyengeség jele. Egyéneknek az életben csakúgy, mint a közösségek sorsfolyamában.

S még határozottabban reámulat valami benső veszedelemre a vádaskodás, ami keserű sors kényszerű vonszolói egymással szembe állítja. Magunk bírálása: hit és élet; mások hibáinak keresése: csüggedés és halál lehelle. Pedig a magyar református egyház nagy hajója régóta halad már ezen az örvényes úton: a lázadó habok lázadó matrózokkal együtt veszélyeztetik. Természetesen kívül szeretném hagyni itt a számításokat a személyes érdekek harcát. Fogadjuk el egyellen — bár nem mindig igazolható — mentségül azok számára, akik alig helyrehozható károkat okoznak egyházunknak, hogy nem tudják, mit cselekesznek. Az önszeretlet lámpafénye elvakít. Az is igaz, hogy gyülekezeteink sorsában igen gyakran egyéni gyarlóságok, egyéni felelőtlenséggel előidézett vészes eltolódások játszanak döntő szerepet: de most csak arról legyen szó, hogy az egyház egyes szervei hogyan keresik egymásban minden bajok okait.

Régóta érzékeny sebe egyházi közéletünknek a lelkipásztori, a vallásoktató-lelkészi és a tanítói munkakör belső viszonya. Megint ne gondoljunk felületes műveltség, egyéni fegyelmezetlenség okozta ellentétekre: elvileg hallatszik állandó panasz kerítésen innen és kerítésen túl. A tanítóság az egyetemi képzést nem elsősorban a magasabbrendű tudomány, hanem a magasabbfokú diploma érdekében követeli — minden tiszteletet megérdemlő kivételektől eltekintve. Amint a tanítóság a képzés változtatásával óhajt megnyerni, azt a vallásitanítással foglalkozó lelkészség a jogi és anyagi helyzetnek a javításával szeretné elérni. Végül a lelkipásztoroknak a hívekkel van sok keserű vitájuk, másfelől aztán a gyülekezetek állandóan a lelkipásztor személyében keresik a hibát az egyházi életben fel-felmerülő elszomorító jelenségekért. Ki a felelős? Ez a kérdés végigzúg a reverzáliskérdés, a diplomalátogatás hiányosságai, a szekták terjedésének a tárgyálásán. S azt hiszem, a dolog lényege mégis csak egy: más lelkészeket kívánnak a megváltozott idők.

Ennek a más lelkészi nemzedéknek a kérdését évek óta szívén hordozza, állandóan felszínén tartja a sok-sok gyülekezet. Nekik egyenesen életkérdés a más lelkész — a külön lelkész. Sajnos, valami sajátos, sűrű köd száll a gyülekezetek lelkére éppen a választások idején — s világosan csak akkor látnak, mikor ez a köd felszáll. Rendesen későn. Addigra lelkészeiket belekényszerítették egy olyan megálatkozó helyzetbe, ami miatt ők vetik meg legjobban egykor diadalra vitt jelöltjüket. De nem is lehet a lelkészválasztások ezer hibájáért egyedül a gyülekezetet felelőssé tenni; a baj az, hogy lelkészi

nemzedékek löbb rélege egészen különböző világnézettel, hitbeli és erkölcsi jelfogással intéz ugyanolyan ügyeket. És hiába küzdenek egyes emberek, vagy egyes lelkészcsoporthok, amíg nemcsak a kiviteli lehetőségekre, hanem néha még a gyakorlati célokra nézve is roppant eltérések vannak közöttünk, addig elforgácsolódik minden erő, s egyik kezünk rombol akkor, mikor a másik építeni igyekszik.

Vagyis a lelkési lelkületnek a mainál sokkal nagyobb mértékben való egységesítése, közvélemény és köztudat megeremlése egyre égetőbbé váló feladat. Ezt érezte meg már évekkel ezelőtt a lelkészélet képező theologiai tanárság, s indított minden tiszteletet megérdemlő harcot az eljövendő theologusnemzedék érdekében. Tudós legyen-e a theologus, vagy gyakorlati kiképzése legyen a túllengő; felelőtlen ifjú ember maradjon-e akadémiai éve alatt, vagy teljes szigorúsággal alkalmaztassanak reá nézve a jövő lelkészét kötelező magasabb kívánalmak; egyszerűen el lehet-e fogadni az értelmi képzés követelményeinek betöltését, vagy állandó szelektációra van szükség közöttük — ezek a kérdések döntő hatásúak theologusképzésünkre.

Erről az egész problémátömegekről tanácskozott Debrecenben a theologiai tanárok ézévi gyűlése, ezen az igénytelen címen: új tanterv. S amilyen szerényen takarja a cím azt a rengeteg munkát, ami a tanterv elkészítését megelőzte, olyan szerényen rejtőzött el valamennyi tanáregyéniség: lelkészeknél szinte szokatlan szeretettel (sit venia verbo!) nézték mindenütt az ügyet magát a múltó viszonylatokon túl. Hiába: a gyakorló lelkészség annyira egyéni kérdéssé tesz reánk nézve minden ügyet, hogy az elvi magasságokat néha alig bírjuk lélegzettel. S bizonyára sorsdöntő lépés a theológiától, hogy az egységes lelkészképzés módzatainak a nagyon komoly megkeresését a maguk feladatának ismerték fel. Ők bizonyos mértékig kívül állanak a mindennapi élet sodrán, sőt felette élnek. Ki merem mondani, hogy mostanvaló gyakorló lelképásztori nemzedék annyira zilált életet él, sok tekintetben annyira tájékozatlan az összejogó lehetőségek és feladatok tekintetében, hogy legfeljebb komor memento lehet az ifjabb nemzedék előtt: Ti pedig ne így... Talán a körülmények sajtolása, talán az egész világ túlságosan gyorsütemű megváltozása, talán a hitünk meggyengülése az oka, de kétségtelen, hogy a református lelkészség a maga egészében sem nem egységes, sem nem egyszínvonálú testület; guerillaharcokra alkalmas, nem döntő hadjáratra. Nemesak vélke ez ennek a nemzedéknek, hanem szerencsétlensége, állandó fájdalomja is. Szeretne kiemelkedni szűk határai közül, s a fiatalabbak heroikus erőfeszítéseket tesznek, de mert magánosan küzdenek, egymással egészen ellentétes irányok hatása váltakozik az életükben, formálja külső sorsukat, végül kifáradtan lemondanak nemesak az önálló cselekvésről, hanem az önálló gondolkozásról is. Így alakul ki lassanként egyházi közéletünknek egy egészen fájó vonása: a felelősség áthárításának a vágya, s ezzel kapcsolatban a központi irányítás túllengése. Mikor a református lelképásztor a maga lelkiismerelén kívül más lényezőknek parancsokra kénytelen engedelmeskedni, mert vagy nincs Krisztustól nyert világos parancsa az élet minden dolgaira, vagy nincs ereje ezt a legfőbb parancsot életével is védelmezni, akkor a nyáj veszedelemben van. Bomlasztó jelenségek egyre aggodalmasabb formában jelentkeznek; nem azért széled el a nyáj, mert megverték a pásztort, hanem mert „meggyőzték”. Nagyon sok fiatal lelképásztor kinlódik a kiképzés ideje alatt nyert virtuális kép és az odakinn meglátott valóságos közötti ellentét miatt; pályája simábbá lehet, de lelke megtörik, mikor megalkudva ér révbe.

Ezért van különös nagy jelentősége annak, hogy a theologiai tanárok felelősséget szeretnének vállalni az eljövendő lelkész nemzedékekért. Kérnek olyan irányító hatalmat, olyan szelektálási lehetőséget, ami eddig fájdalmasan hiányzott. Cserébe vállalnak olyan lelkiismeretes tudományos munkát és nevelő tevékenységet, ami eddig egyes kiemelkedő személyiségek révén áldottan megvolt ugyan theologiai oktatásunkban, de intézményesen megszervezve nem. A kerületek és a Konvent igen nagyfontosságú döntések elé állítatnak a theologusképzés reformjával: saját theológiáik felett mondanak ítéletet. Együttal döntenek a jövő felett: van-e erőnk a jövőre nézve vállalni a válogatott, magasműveltségű lelkési kar megeremlézésének a reánk eső terhét és kockázatát? Most végre az a szent lehetőség áll elő, hogy ifjúság, tanárok, lelkészek egyetemesen hordozzák a felelősséget a magyar református anyaszentegyházért — azon a már jeledésbe halványuló mértéken méretelve, hogy ki nagyobb a szolgálatban?

Soós Béla.

Választó és választhatósági jog.

Legutóbb a választók névjegyzékéről írtam. Már ott rámutattam arra, hogy egyházalkotmányunkban bármilyen világi tisztségre csak az választható meg, akinek választó joga van, tehát a választói névjegyzékbe fel van véve. Igen fontos dolog annak eldöntése, hogy a választói jognak bármilyen ok miatt történő megszűnése, vagy mondjuk: szünetelése, egyúttal jelenti-e a viselt egyházi tisztség megszűnését is?

Ha a törvényt szoros értelemben vesszük s ha alapelvnek tekintjük, hogy az ok megszűnésével megszűnik az okozat is: azt kell mondanunk, hogy a választói joggal együtt megszűnő a választhatósági jog is, ennek természetes következménye a viselt egyházi tisztség megszűnése. Aki a választók névjegyzékébe nem vehető fel, elveszti választhatósági jogát (I. tc. 35. §) és viselt egyházi tisztségéről lemondottnak tekintendő (I. tc. 45. § 2., 87. § 2. bekezdés). Ilyen esetekben csak a törvény idevonatkozó rendelkezését végrehajtó határozat kell, semmi más. Világosan kitűnik ez az I. tc. 58. § azon intézkedéséből, mely szerint az olyan presbiter helyére, ki választó, vagy választhatósági jogát elveszítette, pópresbiter hívandó be. Fentiekből önként következik az is, hogy aki gyermekeinek más vallásban nevelésére megegyezést köt, annak nemcsak azt a jogi következményt kell vállalnia, hogy a választók névjegyzékéből kimarad (29. § 2. pont), de presbiterségéről s minden más egyházmegyei, vagy egyházkerületi tisztségéről is lemondottnak tekintetik. Az oknak és okozatnak szervesen összefüggő láncolatát megszakítani nem lehet. Ez a *quid iuris* álláspontja.

Nem titok, hogy ezzel szemben a gyakorlati életben, részint a gyülekezetek belső békéje, részint magasabb egyházi szempontok miatt, igen sokszor a *quid consilii* szempontja érvényesült.

Előbbi dolgozatomban arról is szó esett, hogy a választói névjegyzékben biztosított jog bizonyos esetekben időközben is elvész, vagy egyáltalán nem is érvényesíthető. Most erre is kitérhetünk.

Itt van megint a reverzális. Aki a névjegyzék végleges megállapítása után gyermekei vallására nézve egyházunk kárára köt megegyezést, nemcsak a következő évi névjegyzékéből hagyandó ki, de a már papíron meglevő jogát sem gyakorolhatja tovább, tehát haladéktalanul életbe lép hithűségbe ütköző cselekményének minden következménye (I. tc. 31. §).

Ugyanezen törvényhely szerint nem élhet választói jogával az, akít a világi bíróság önjogúságától, vagy az egyházi bíróság egyházi választójogától megfosztott. A választói jogosultság elbírálása — panasz esetén — a közigazgatási bíróság (VI. tc. 45. § 1. p.), a választói jogosultságtól való megfosztás a fegyelmi bíróság hatáskörébe tartozik (VI. tc. 47. § A) e) pont és B) b) pontok). Egyháztagnokkal kapcsolatban a II. tc. 81. és 86. §§-ai több esetet sorolnak fel, amikor a vétkes cselekedet következménye a választói jogtól s a viselt hivataltól való megfosztás.

Végül: a névjegyzékbe történt felvétel esetén sem gyakorolhatja választói jogát az, aki nem református vallású (I. tc. 31. §). Az teljesen közömbös

a lényeg szempontjából, hogy tévedésből, mint másfelekezetű vétetett-e fel a névjegyzékbe, vagy a névjegyzék összeállítása után lett másvallásúvá. Ha figyelembe vesszük azt, hogy a választói jog — a többi feltételek megléte esetén — legtöbb esetben megválaszthatási jogot is jelent, a törvénynek e külön rendelkezése felette indokolt, mert csak így nem történhetik meg az a különös eset, hogy esetleg másfelekezetű egyháztag választassék meg valamely református egyházi tisztségre. De ettől eltekintve is természetes követelmény, hogy másvallású egyén ne tudjon befolyást gyakorolni egyházunk sorsára. Legalább ezen a címen ne; a többi címet ismerjük.

Az itt felsorolt esetek kivételével mindenkit megillet a választási és választhatósági jogosultság, aki a jogerőre emelkedett névjegyzékben benne van. A névjegyzék ellen csak a törvényben megállapított módon és időben lehet felebbezni akár azon a címen, hogy abból arra jogosultak kimaradtak, akár azért, mert olyanok is felvételtek, akik törvény szerint felvehetők nem lettek volna (I. tc. 30. § 5. bekezdés). Ha a törvényben megállapított határidő lelet, sem a névjegyzéket nem lehet megtámadni, sem a szabálytalannak vélt névjegyzékre hivatkozással azokat a választásokat, melyeknek alapján és forrását éppen a névjegyzék képezi. Az ügyvitel és jogrend teljes felborulását eredményezné az, ha mekkéselt panaszok alapján újból és újból vissza lehetne és vissza kellene menni az egyes egyháztagok választói jogosultságának bírálatába azon a címen, hogy a választói névjegyzékbe törvény ellenére vétettek fel. Ezt nem lehet.

A névjegyzék jogerőre emelkedése után vita tárgyává s így bírói eljárás anyagává tenni csak — ha lehet így mondanom: — a választhatósági jogot lehet. Ilyen esetekre vonatkozik a VI. tc. 45. §-ának ez a rendelkezése: „Közigazgatási bírói eljárás alá tartoznak: 1. A lelkész, stb. választása ellen beadott panaszok; ezek körében a *választói jogosultság* tárgyában az I. tc. 30. §-a értelmében hozott határozatok felülvizsgálása.”

Ebből az következik, hogy sem a lelkész, sem a gondnok, vagy presbiter-választást nem lehet megtámadni azon az alapon, hogy a választók névjegyzékébe olyanok is felvételtek, akik a törvény értelmében választói joggal nem bírhettek, vagy bírhatnak. Az I. tc. 30. §-a értelmében hozott határozatok bírósági felülvizsgálatának csak ott van helye, ahol a megválasztott tisztviselő megválasztásának egyik legfontosabb előfeltétele a választói jogosultsága. Egy presbiter-választást nem lehet megtámadni azon a címen, hogy a már jogerős választói névjegyzékben szabálytalanul felvettek is vannak, de egy egyháztagnak presbiterré történt megválasztását eredményesen lehet megtámadni azon az alapon, hogy a névjegyzékbe mint választó és választható törvény ellenére vétetett fel s így az I. tc. 35. §-ában foglalt, a tisztség elnyeréséhez feltétlenül megkövetelt feltételek hiányoznak. Más egyházközségben lakó földbirtokost választanak meg főgondnoknak abban a tudatban, hogy távolabbi lakóhelyén választó és választhatósági joga van; az ellenfél kinyomozza, hogy se ott, se másutt

nincs felvéve a választók névjegyzékébe : a bíróság illetékes annak kimondására, hogy a megválasztott e tisztségét nem fogadhatja el (1. tc. 40. § 3. bekezdés). Gondnoknak választanak meg valakit, akit az egyházmegyei elnökség kihagyott a választók névjegyzékéből : a bíróság döntheti el, hogy az elnökségnek idevonatkozó határozata törvényes volt-e, vagy nem s a megválasztott rendelkezik-e a tisztesség elnyeréséhez szükséges, törvényszerű előfeltételekkel?!

A felebbezések szomorú korszakát éljük. Alig van lelkészválasztás e nélkül s alig van felebbezés a választói névjegyzékre hivatkozás nélkül. Anyaszentegyházunknak teszünk jó szolgálatot, ha ezekben a kérdésekben igyekszünk tisztán látni s ezt a látást a gyakorlatban hasznosítjuk is.

Kelemen Gyula.
esperes.

A falukutatásról.

Új szó, új foglalkozás ez. Kutatni a falut, Gyuri bácsiék és Sári néniék munkakörét, világnézetét, nótáit, tulipántos ládáit, rámás csizmáit előszedegetni, szemügyre venni, papírra vetni, a legújabb idők szokása.

Talán jobb kifejezés lenne erre a modern foglalkozásra ez a szó : Horgászás.

Mert hát olyan formán vannak néha a mi jó falukutatóink a dolog lényegével, eredményével, mint a horgászok. Néha csukát fognak, néha „körmös csukát, amit a tiszamenti nép kecskebékának szokott nevezni.

Akad közöttük tehetséges ember is. Akad, akit munkáját szívesen olvassák ; akad, akit bíróság elé állítanak.

Ennél a foglalkozásnál csak egyet csodálok. A falun élő református papság mélységes hallgatását, szótalanságát.

Úgy látszik, hogy ezen a téren lethargiába estünk valami ok miatt.

Hiszen a falukutatók munkája mit jelent? Voltaképpen azt, hogy nem törődünk a falu bajaival. Tehát a diagnózist mások akarják megállapítani helyettünk.

Ez az állapot mindenestre intőjel, hatalmas memento nemcsak a falun élő református lelkészi karra, hanem az egyetemes református egyházra nézve is.

S éppen ezért bocsássák meg nekem kedves olvasóim, ha idevonatkozó szerény véleményemet e lap hasábjain elmondani merészelem.

A világháború lezajlása óta aligha látott napvilágot szellemesebb, meghatóbb Ige, mint a huszas évek elején kormányzónk arcképe alatt eme pár szó : Falun népe, nemzetem törzse.

Így van valójában. A nemzet törzse, gyökere a falu.

Ha a gyökér elrothad, ha a törzs elkorhad, — kidől a fa.

Bármennyire vittük is az életben, mint intellektüek ; ha előszedegetjük a ködös multból elődeink társadalmi állását, rendszerint ráakadunk a falun elégedelő Gyuri bácsiék és Sári néniék típusára.

Parasztokból lesznek az urak s az urakból a parasztok, — mondogatta előttem valamikor egyik bánáti telepes magyar földművelő.

Így volt ez mindig és így lesz ezután is. Ha akadna közöttünk, aki nem hinné el emez igazságot, legyen kegyes s kérdezzen meg egy-egy törőlmetszett történészt avagy társadalomfilozófust.

Az élet mindig ott kezdődött a talaj mélyén, a magvetésnél a barázdák között.

A falvak, az egyszerű falvak az őserőt reprezentálták minden időben a történelem folyamán. A koránkelés, a szántás-vetés, az aratás, a falusi ember ősi szent foglalkozása.

Az éjszakázás, a későnkelés, a társasélet örömeinek élvezete, habzsolása, a péktől vásárolt kenyér fogyasztása ; a színház, a kabaré, a cirkusz, az orfeumok világa és más leírhatatlan földi örömök és gyönyörűségek élvezete — a városok falai közé szorult halandók bizonyos nagy százalékának passziója volt minden időben.

A városi kultúra ősi adottságánál fogva olyan mint a feneketlen jó gyomor, emészt és csak emészt nemzedékről-nemzedékre.

A felfrissülést természetesen a falutól várta és várja minden időben.

Kiválóságaink, íróink, művészeink, önzetlen lelkű szabadsághőseink, eltekintve csekély kivételtől — jobbára falusi szülöttek. A falvakból költöztek a nagyvárosok falai közé.

A szentírás is így tanítja. Krisztus a kicsiny Názaretből származott.

Kunyhóban születnek a nagyok. Régi, nagy kultúr-igazság ez.

Dehát ha így volt és így van, hogy t. i. a falvakról várhatjuk lelki és szellemi erőforrásainkat, akkor szabad-e elnéznünk, hogy falvaink egyre-másra sorvadoznak, pusztuljanak!?

Éppen ezért, ha kedvetlen foglalkozás is, nem árt néha napján szemügyre vennünk a modern falusi élet keresztmetszetét.

Kétségtelen dolog, hogy az élet örömök és szenvedések vegyülete. A józan falusi nép nem is óhajtja, hogy folyton a lakodalomban üljön, a csigaleveses-tál és a töltöttkáposzta kupaca mellett. De azt sem óhajtja, hogy a gondok, a bajok, a szenvedések útjait rója esztendőről-esztendőre.

Mert hát, mint tudjuk, az esztendő falun is tizenkét hónapból áll.

Az első hat hónap a legtöbb családnál a reményesség, a nélkülözés, a munka ideje.

Az esztendő első felében kevés a jövedelem. Ami alapjában véve nem is nagy baj, mert már márciusban tódul kifelé a nép a mezőre, ahol a friss levegő sok bűt, bajt, gondot elfelejtet az emberrel.

Majd jön az aratás ideje. Alig aratja le azonban a falusi nép búzáját, gabonáját, jön az adófizetések korszaka. Alig érkezik

meg a cséplőgép egyik-másik család udvarára, már a családfő kezében ott van az adóintés cédulája.

Az adófizetések, foglалások ideje eltart karácsony hava közepéig.

Azt azonban nem szabad elfelejtenünk, hogy ezt a korszakot nem egyedül az adófizetések, foglалások eljárása teszi a falusi népre nézve súlyos, kritikus korszakká.

Ezen időszakot élénkebbé teszi mindenütt a „modern” kéregetők munkája. Augusztus elején már akcióba lépnek a templomkéregetők.

Nem tartanám magam komoly egyházi embernek s éppen lekipásztornak, ha ezen ősi, kegyes vallásos foglалkozást dehonostálnám. A szélsőséget azonban semmiféle téren sem szeretem. S éppen ezért leszögezem itt ama tényt, hogy helytelen dolog az, amikor egyik-másik gyülekezet templomkéregetője jobban ismeri már a határban a dülő útakat, mint a helybeli csősz avagy kerülő...

Majd jönnek az állásnélküli artisták, komédiások, csepürágók, ódat szavaló kéregetők; félbenmaradt zsenik, költők, művészek, kefekötők, muzsika-emigránsok s Faraó ivadékaik. S szedik a dézsmát a boldognak mondott falusi néptől.

Nem azt kérdelem, hogy idegekkel hogyan győzi a falusi nép eme temérdek irányú igényt, megkeresést, hanem azt, hogy honnét szerzi be a szükséges anyagiakat, hogy ezen igényeknek eleget tegyen?

A búza ára, mint tudjuk, a világháború kitörése előtt hús aranykorona volt. S ma tizennyolc-tizenkilenc aranypengő.

De vannak terményeink, mint például a szabolcsi homokos talajon a burgonya, amit némelyik esztendőben értékesíteni is alig lehet.

Természetesen, ha csak lehet, a takarékhöz folyamodik a mi egyszerű népünk, hogy a tőle felvart kiadásokat fedezhesse.

S így aztán, egy-két szerencsés esetet kivéve, falusi népünk adósodik évről-évre, széltében-hozzában.

Ezen folyamatot azonban, fájdalom, sokan nem akarják észrevenni. Őszinte beismerés helyett rámutatnak Élelmes Jóska és Nagyfűkari Takarékos Miska esetére, akik még ma is állják a sarat.

Azt azonban nem gondolják meg, hogy Élelmes Jóska és Nagyfűkari Takarékos Miska a jó Teremtő által olyan adományokkal lettek megáldva, hogy

megélnének a jég hátán is. Mert hiszen igazi takarékos szellemmel, előrelátással, életbölcseccséggel az emberiségnek legfeljebb 4—5%-a van megáldva. Élelmes Jóska és Nagyfűkari Takarékos Miska az emberiségnek örökkévaló ólomlábú katonái, akik mindig talpraesnek és ha kell, a világ minden égtája felé szalutálnak...

Szó, ami szó, falusi népünk egyre szegényedik. S ebben része van — megengedem — a mai divatot hajszoló, fényűzésre hajlamos korsellemnek is, ami kihatással van falusi népünkre is. De része van a faluval szemben táplált s jogosnak tartott igényléseknek, követeléseknek is.

Holott, ha reális szemüvegen nézzük a dolgokat, láthatjuk, hogy a falu határa a régi... A népesség itten-ottan megsokszorozódott... S így érthetővé válik, ha a falusi nép bizonyos százaléka, a főváros, Pest felé gravitál... Némely része pedig Kanadába igyekszik.

S aztán, hogy mi történik, jól tudjuk. Terjed az egyke. Mulnak a hónapok, a vasárnapok. Szól a harang, zúg az orgona. S a kereszteleési edény sok helyen, időközönként vízmentessé lesz...

Akkor, fájdalom, jön a harc a papok között. — Kendtek az okai, mert kendtek eretnekek! — hangzik a túlsó táborból.

Mi persze a legnagyobb nyugodtsággal visszamondjuk: Nem úgy van! Tévedés!...

De hát én őszinte lélekkel kérdezem: Vajjon mi szükség van arra, hogy éppen mi, az Örökkévaló Istennek a sáfárai, időközönként jogtalanul egymást vádoljuk!?

És mi szükség van arra, hogy a nemzet életfájának hervadását teljességgel át ne lássuk?...

Álljunk már egyszer talpra! Mutassunk rá őszinte lélekkel a falusi nép bajaira, gondterhes életére. Tárjuk fel a sebeket, amelyek tépik, emészti ennek az ezerszentes fának gyökereit!

Mutassunk rá szeretettel, bölcsességgel, hogy illetékes helyeken meghallgattatásra találjunk.

S ha megindul bizonyos gyógyulási folyamat falusi népünk élete, jövője érdekében, falukutatóink felhagynak dilettáns munkáikkal. Mert hiszen a legilletékesebb helyről, népünk ajakáról fogják meghallani: Hagyjanak békét nekünk az urak. Jól ismeri a mi dolgainkat, bajainkat a mi Tiszteletes urunk!...

Baráth Imre

Énekeskönyvünk dícséreteinek eredete.

(Folytatás)

39. *Az Úrnak jóvólta napjainkhoz napokat told.* Az előző énekesből. Szerzője: Lengyel József.

40. *Őrök Isten, kinek esztendőök.* Az előző énekesből. Szerzője: Keresztesi József.

41. *Óh természetnek alkotója.* Az előző énekesből. Szerzője: Batori István serkei lelkész.

42. *A nagy király jön: Hozsánna! Hozsánna!* Az előző énekesből. Szerzője: P. Horváth Ádám egyházmegyei gondnok.

43. *Örvendezzen már e világ.* A Batthyány-kódexből (1541—1563). Eredetije a Magno salutis gaudio kezdetű latin himnusz.

44. *Hozsánna, hozsánna, zendüljön az ének.* Az 1903-i próbaénekesből. Szerzője: Miklós Elemér.

45. *Minden népek hirdessétek.* Az előző énekesből. Szerzője: Szilágyi Mihály hamvai lelkész.

46. *Buzdítsd fel, Uram, lelkemet.* Az előző énekesből. Szerzője: Lengyel József, bár énekeskönyvünk nem említi.

47. *Óh Isten, ki a törődött.* Az előző énekesből. Szerzője: Nagy István hajduböszörményi lelkész.

48. *Óh ártatlanság báránnya.* A Gönczi-féle 1699-i énekesből. A 3. és 6. versszak elhagyásával csekély módosítással került énekeskönyvünkbe. Szerzője ismeretlen.

49. *Búsán zúgnak a harangok.* Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője: Újvárosi György.

50. *Óh Úr Jézus, mennyi bánat.* Az 1903-i próbaénekesből. Szerzője: Erdélyi Imre.
51. *Sírasd meg, sírasd meg, bűneidet óh ember.* Az 1903-i próbaénekesből. Szerzője: Fejes István.
52. *Jézus, ki a sírban valál.* Az előző énekesből. Szerzője: Lengyel József.
53. *Győzelem! Győzelem!* Az előző énekesből. Szerzője: P. Horváth Ádám.
54. *Mély gyászba borult a természet.* Az előző énekesből. Szerzője vagy P. Horváth Ádám vagy Lengyel József. A szerzőséget e kettő között id. Révész Imre sem tudta eldönteni előző énekeskönyvünkről írott munkájában (I. Történeti közlemények. Debrecen, 1866). Szügyi J. idézett művében minden indoklás nélkül egyszerűen Lengyelt veszi szerzőnek. Így került énekeskönyvünkbe is az ő szerzősége. Márpedig ezt a kérdést pusztá hangulat alapján eldönteni nem lehet.
55. *Örvendezetek egék.* Az előző énekesből. Szerzője: Batori István.
56. *Légy áldott kegyelmes Istenünk.* Az előző énekesből. Szerzője: Szilágyi Mihály.
57. *Vessük le már a gyászruhát.* Az 1903-i próbaénekesből. Szerzője: Pósa Lajos.
58. *A Golgolán megszűnt a jajszó.* Az 1903-i próbaénekesből. Szerzője: Kósa Ede jármű lelkész.
59. *Győzelemi szent ünnepe.* Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője: Szentés István.
60. *Úr Jézus, aki felséggel.* Az előző énekesből. Szerzője: Keresztesi József.
61. *Vedd el jutalmadat.* Az előző énekesből. Szerzője: Lengyel József.
62. *Jézusnak, a megdicsőültnek.* Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője: Szentés István.
63. *Jövel Szent Lélek Úr Isten.* A Gönczi-féle 1654-i énekesből. Luther: Komm, heiliger Geist Herre Gott énekének fordítása. Fordítója ismeretlen.
64. *Áldott Szent Lélek, reánk szállj.* Az előző énekesből. Szerzője: Lengyel József.
65. *Óh áldott Szentlélek.* Az előző énekesből. Szerzője: Nagy István.
66. *Óh Szent Lélek, hívek bölcs tanítója.* Az előző énekesből. Szerzője: Nádaskai András szilicei lelkész.
67. *Szent Lélek, végy körül bennünket.* Az előző énekesből. Szerzője: Szücs György görög lelkész.
68. *Szent Lélek, óh jövel, jövel.* Az 1903-i próbaénekesből. Szerzője: Fejes István.
69. *Jövel Szent Lélek Úr Isten! Lelkünknek.* A Szegedi Gergely 1569-i énekeséből. Szerzője: Batizi András tokaji lelkész.
70. *Óh Isten bölcsességének.* Az előző énekesből. Szerzője: Kérészi Ábrahám szini lelkész.
71. *Álmélkodással csodáljuk.* Az előző énekesből. Szerzője: Szilágyi Bálint jabloncai lelkész.
72. *Kegyes lelkek, az Urat dicsérjétek.* Az előző énekesből. Szerzője: Kiss Áron botpaládi lelkész.
73. *Dicséretet mond nyelve mindennek.* Az előző énekesből. Szerzője: Keresztesi József.
74. *Szent Isten, megáll, amit te mondasz.* Az előző énekesből. Szerzője: Lukács István hajdúszoboszlói lelkész.
75. *Igaz Isten, ígéretedben.* Az előző énekesből. Szerzője: Nagy István.
76. *Szállj, szállj magasra szíveink reménye.* Az 1903-i próbaénekesből. Szerzője: Szaboleska Mihály temesvári lelkész.
77. *Isten, aki népedet.* Az 1903-i próbaénekesből. Szerzője: Szaboleska Mihály.
78. *Dicsőség a magas mennyekben.* Az előző énekesből. Szerzője: Nagy István.
79. *Örvendjétek keresztyének.* Az előző énekesből. Szerzője: P. Horváth Ádám.
80. *Hogy eljött az idők teljessége.* Eredetije a „Meglett a szabadulás és az erő” kezdetű karácsonyi ének Szőnyi Benjámín hódmezővásárhelyi lelkész „Szentek hegedűje” című énekeskönyvéből való. Az előző énekeskönyv kiadásánál azonban Szücs György elől egy verssel megtoldta s olyan alaposan átdolgozta, hogy az eredetiből szinte nem maradt meg semmi. Szőnyi Benjámín biztosan nem ismerné el a magáénak.
81. *Krisztus Urunknak áldott születésén.* A Csurgói kódexből (az 1630-as évek). A kódexben a szerző neve így szerepel: Em. R. Péczeli (azaz Emericus Regius Péczeli Péczeli Király Imre). Zoványi Jenő megállapítása szerint bárhogy írjuk is az előnevet, helyes kiejtése Pécseli, amennyiben Pécselen született, nem pedig Péczelen.
82. *Az Istennek szent anygala.* A Ráday-kódexből, amely valószínűleg 1633-ban készült. Megvan már a Gönczi-féle 1635-i énekesben is. Luther: Von Himmel hoch da komm ich her kezdetű énekének fordítása, elől egy versszakkal megtoldva. Fordítója ismeretlen.
83. *A próféták ethallgattak.* Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője: Szentés István.
84. *Szívünk vígsággal ma betölt.* Megvan függetlenül már a Ráday Pál: Lelki hódolásának későbbi kiadásában is. Bekerült az 1778-i erdélyi énekeskönyvbe is. Szerzője ismeretlen.
85. *Imádandó Isten, a széles föld néked.* Az előző énekesből. Szerzője: Lengyel József.
86. *A csillagos égnek seregei ott fent.* Az előző énekesből. Kleist után németből fordította Lengyel József.
87. *Nagy az Úr, ki fényes házat építette.* Az előző énekesből. Ezt is Lengyel József fordította Kleist Ferenc német eredetijéből.
88. *Isten, a roppant egéknek.* Az előző énekesből. Szerzője: P. Horváth Ádám.
89. *Adjunk hálát mindnyáján.* Az 1569-i Szegedi-féle énekeskönyvből való egy énekvers elhagyásával. Szerzője: Dávid Ferenc.
90. *Könyörögjünk az Istennek.* A Szegedi-féle 1569-i énekeskönyvből a 4. versszak elhagyásával. Ott az úrvacsorai énekek között szerepel mint első, e felirattal: praecatio ad spiritum sanctum ante sacram contionem. Erre való tekintettel úgy gondolom, hogy itt a contio szónak a szokástól eltérőleg úrvacsoravétel jelentése van s ennek megfelelőleg a felírás ezt jelentené: könyörgés a szent lélekhez a szent vacsora előtt, és így az úrvacsoravételt megelőzően énekelhették. Szerzője: Huszár Gál vándorprédikátor.
91. *Szent vagy örökké Atya Úr Isten.* Az 1592-i Gönczi-féle énekeskönyvből. Szerzője ismeretlen.
92. *Isten kezét mulatja.* Az előző énekesből. Szerzője: Szentgyörgyi József debreceni orvos.
93. *Minden, aki hív keresztyén.* Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője: Szentés István.
94. *Mit használ a keresztyénségem.* Az 1838-i erdélyi énekesből. Weisse Keresztély német eredetijéből fordította Zábrák Dénes. Így közli a szerzőséget az erdélyi új énekeskönyv. **Dr. Horkay László.**

(Folytatjuk.)

A dévaványai református templom.

A Tiszántúl egyik legszebb és legnagyobb temploma. 1887—1891-ig épült, tehát most ötvenéves. A régi fűhaldas templom helyén, annak lebontása után épült. (Az egyház lelkeszi hivatala őrzí a régi templom eredeti fényképét is.) A jelenlegi templom építése az egyház tagjainak és az egyházpénztárnak erón felüli megadóztatásába került. Az átvétel után kítúnt, hogy az építkezés bizonyos technikai és pénzügyi mulasztások miatt nem volt hibánélküli. Az építési vállalkozó és az egyház között hosszadalmas per indult meg, amelynek csak 1897-ben lett vége, a templom restaurálása után. Az ezzel kapcsolatos adóterhek, többszöri rendkívüli adóztatás miatt több család az egyházból kilépett s ez időtájt megalkotta a kitérőkből alakult unitárius anyaegyházat. (Az unitárius egyház ma már csak fiókegyházként működik.)

A templom a környék legimpozánsabb építészeti műalkotása, amely arról is nevezetes, hogy már az építéskor fűtőberendezéssel való ellátása vétetett tervbe. A fűtőtestek és a kazán elhelyezésére — a templom alatt — el is készültek a kamarák. A templom fűtésére azonban azóta sem került sor, a költségek nagysága miatt.

A templom magasbaszökő karesú tornya a Tiszántúl legmagasabb református templomtornya. — A 15 méteres nyolcoldalú gúlát formáló sisak csúcsán a föld színétől 63 méter magasságban tündöklík az aranyozott csillag. A torony körül 4 × 8 méteres körerkély (sétáló) van (amely a 30 méternyi magasságban arra szolgál, hogy a toronyór minden negyedóránban onnan adja le a messzehangzó kürtjeleket).

A templomépület hosszúkas téglalap alakú. Az ülöhelyek száma közel 3000. Teljesen körülfutó karzata 9 méter széles és 1000-nél több ülöhelye van. A templom hossz tengelye 40 m. 02 cm. (Toronnyal együtt 50 m. 72 cm.) Szélessége 22.56 m. A karzat 8 drb, egyenként 167 × 151 cm. vastagságú pilléren nyugszik s itt van elhelyezve a teljesen új, modern, villanyfűvóra szerelt, 1257 sippal rendelkező monumentális orgona is. Ezt a kítúnó felszerelésű és pompás hangszerelésű orgonát 1937 novemberében avatuk fel s 21 változatával az egyházmegye első orgonája. A templom hat hatalmas hármás ablakkal oldalról és egy hármás ablakkal hátulról kap megvilágítást, mégis a négyoldalról árnyékot vető kör-

karzat és a színes üvegablakok miatt meglehetősen homályos. A templom szószéke a templom középső részére esik, több méterrel a hátsó karzat előtt, a

templom hossz tengelye irányában, ami akusztika szempontjából nem nevezhető sikerült megoldásnak.

A templom egységes stílusának jellemzője a karzatos tartó nyolc nagy négyszögletes pillér között

emelkedő 2—2 ión-oszlop. Az ión-oszlopok száma 20. A toronyfelőli főbejáratot is ión-oszlopok (4 drb) ékesítik; úgyszintén az oldalsó és a hátsó főbejáratot is; mindegyik oszlopkettős egy diszes timaponont

tart, a toronyfelőli főbejárat timpanonján arany csillag ékeskedik. A templom hét nagy hármás ablakját is ión-féloszlopok ékesítik.

Tömör Lajos.

A debreceni Ispotály-templom.

Erről a templomunkról van feljegyezve, hogy Szoboszlai Pap István prédikátorsága idején (1816—1820) létrákat állítottak ablakaihoz és a templomba be nem fért hívek azokra állva hallgatták az Isten igéjét. Legyen hála Istennek, hogy — amint az öreg templomról készült egyik legújabb képünk is mutatja — ma is megismétlődik ez a jelenet, létrák nélkül ugyan, mert hideg téli időben a fűtött templom ablakait kinyitni nem lehet.

Az Ispotály-templom Debrecen legrégebbi refor-

mátus temploma. 1703-ban építették. Századok során többször leégett (1811, 1899), de a hívek áldozatos szeretete újra meg újra rendbehozta a belsejében kilenc boltívre épített, kedves templomot. Legutóbb 1935-ben kapott teljes, a fundamentumoktól a csillagig terjedő restaurációt s az egyház valóságos betonburokkal erősítette meg a nagy idő alatt meggyengült falakat.

Érdekessége a templomnak, hogy benne 1926-ig nem volt orgona, se villany, se fűtőberendezés. A szigorú puritánizmusnak és konzervativizmusnak utolsó bástyája volt az Ispotály-templom. Az idő azonban túlórhant a bástyán. Voltak vasárnapok, amikor a 8—9000 lelket számláló egyházzsámly templomában alig gyűlt össze 100—150 lélek. Hiába, az egyháznak is haladni kell (et „semper reformari”), különben végképpen lemarad. Ám az Ispotály-templom ifjakat

megszégyenítő frissességgel utána sietett a futó időnek, nagy hirtelenséggel behozott minden késést, hogy ismét régi szépségében és erejében ragyogjon előttünk. Kívül-belül teljesen megújult és lélekkel megteljesedett. A több mint 25,000 pengőre rugó restaurációs költség legnagyobb részét a hívek önkéntes adakozása teremtette elő. Csekélységnek látszik, de valójában nagyjelentőségű, hogy ma már kettős ablakok vannak a templomon. Kathedrán, úrasztalán gyönyörű, nehéz plüsstakaró s több mint 30 szebbnél-szebb új úrasztali terítő és megszámlálhatatlan mindenféle adomány hirdeti a megújult életet. Baltazár püspök utolsó nagyobbszabású ténykedése is az Ispotályi-templomhoz fűződik. Ő áldotta meg a háborúba elvitt debreceni harangok pótlására legelőször az Ispotály-templom számára két buzgó egyháztag adományából beszerzett új harangokat. A templomhoz tartozó ispotályi egyházzsámly 60 rendes és 60 pót-tanácsosa a buzgó hívekkel együtt az egyházzsámly anyagi és lelki felvirágoztatásán csodálatos lelkesedéssel és eredménnyel munkálkodik. Ennek köszönhető, hogy az egyházzsámly a semmiből az eddig eltelt néhány év alatt több mint 6000 P, a Nőegylet közel 4000 P vagyont szerzett, jóllehet évente 3000 P-t fordítanak külső szegénysegélyezésre.

Kétségtelen, hogy ebben nagy részük van azoknak a kiváló és még ma is emlegetett iskolamestereknek, akiknek keze alól a mult század utolsó évtizedeiben a mai férfigeneráció kikerült, amely ma is büszke rá, hogy valamikor az ispotályi iskolába járt. Nagy része van a történelmi nevű s lelki hatásukat még évtizedek, sőt évszázadok messze távolából is éreztető nagy prédikátoroknak, akik tündöklő csillagokként ragyognak magyar református egyházunk egén időlen időkig. Debreceni Ember Pál, Diószeghy Sámuel, Szikszai György, Szoboszlai István, Könyves Tóth Mihály — hogy csak a legnagyobbakat említsük —, hosszú ideig ebben a templomban szolgáltak s az ilyen óriás lelkek hatása nem szűnik meg a test halálával, sőt sokszor növekvő erővel nagy idők után is vissza-vissza tér.

A képen a templom mellett az elemi iskola pompás, emeletes épülete látszik. Az iskola után az Ispotály ugyanolyan emeletes épületei következnek. Az Ispotályi Szegénygondozó Intézet fogalomná lett nevét viseli itt minden: templom, iskola, utca, egyházzsámly. Dicsőséggel viseli. 409 éves, soha meg nem szűnő krisztusi munkásságával ez az intézmény szinte egyedülálló az egész protestáns világban. Dr. Kováts J. István „A keresztyénség és a társadalmi kérdések” című nagyszabású művében ezt írja róla: „Nem tudunk arról, van-e még a külföldi evangéliumi egyházakban is ilyen nagymultú szeretetintézmény? Németországban is alakultak a reformációt követő években hasonló intézmények, de a 30 éves háború folyamán mindezek megszűntek. A debreceni Ispotály ilyen

módon szinte páratlan szeretetintézmény a maga nemében" (560. l.).

Ezeket tudva, szomorúan sóhajtottunk fel: Bizony, több megbecsülést érdemelne az a nép, amely négy évszázad rettentő viharai közt, minden természetes védelem nélkül szükölködő, egyszerű vidéki városában is ilyen bizonságát tudja felmutatni keresztyén-ségének s az igazi krisztusi szeretetnek akkor, amikor mind a két kezében fegyverrel kellett védenie török ellen, tatár ellen éppen azokat, akik végül is — hálából — Trianon ércbilincsébe verték.

Amily szeretettel öleli körül a gyülekezet a régi templomot, ugyanolyan féltő gonddal őrökdi az egyik legnagyobb büszkesége: az ősi Ispotály felett is.

Amikor kilenc évvel ezelőtt, a 400 éves jubileum alkalmával meghallotta, hogy a háború elsodorta az Ispotály vagyionát és emiatt leapadt a gondozott szegények száma, egyetlen szóra közel 100,000 P értéket hordott össze földben, pénzben és egyéb javakban a szükségét látó Ispotály számára.

Ki teszi ezt? Mi szüli e csodát a mai sivár, eszmények nélküli, hitetlen világban? A zoltáriró megfelel: „Mily számtalanok a te műveid, Uram!... Betelt a föld a te gazdagsággal... Kibocsátod a te lelkedet, megújulnak és újjá teszed a földnek színet. Legyen az Úrnak dicsőség örökké!” (CIV. zs.)

Dr. Kiss Jenő.

A modern református templom.

(II. közlemény.)

Talán a fül a legintelligensebb és legbecsületesebb szervünk. Akárhogyan is van, de az bizonyos, hogy a „hit hallásból” van. Indifferens levegőhullámokon keresztül jön az értékes lelki közlés. Ezért a hallás a legfontosabb a templomban. A szószék tehát a templom központja. Természetesen nem térbeli értelemben — nem is jó lenne, ha a templom közepén állana a katedra, s így sokan az ígehirdető háta mögött lennének —, hanem igen a szószék a legfőbb, legfontosabb hely. A templom egész berendezésének ehhez kell igazodni. Rendesen két vagy két és fél méter magasságban szokták elhelyezni s ez elég is a hang kellő terjedéséhez. Vidéki nagyobb gyülekezetben lehet látni emeletmagasságyi katedrákat is, ami több okból nem célszerű. Kettős lépcsőfölgját is fölösleges — még ha a szimmetria kedvéért történnék is. Biztosabb az elhelyezkedés a katedrában, ha csak egy oldalon nyitott. Ne legyen túlszűk sem, hogy két ember elférjen benne. Elég sokszor, s ezután még többször megtörténik, hogy külföldi atyafiak látogatásakor az ígehirdető tolmács útján beszél. Jó, ha a katedra elülső széle szélesebben van kiképezve, hogy biblia, hirdetőkönyv stb. számára elég hely legyen. A fölgjárásra szokásos egy külön lépcsőfölgkét is építeni. Ennek megvan az a haszna, hogy a lépcső nem rontja sehol a szimmetriát és ebben a fölgkében a szónok kabátot is cserélhet, ami egészségi szempontból nem csekély fontosságú, kivált olyan szónokoknál, akik erősen és tüzesen beszélnek és kimelegedve jönnek le a hűvös templomba. Különben már a katedrában valamivel melegebb is van, mint a padosorokban. A papszék nem jó, ha csak az egy szolgáló lelkész fér el benne. Legalább három-négy hely legyen benne. Közönséges alkalomkor is megcsig, hogy más végzi az előszolgálatot és más prédikál. Ha meg legátus van, vagy esperesi, püspöki stb. látogatás, még inkább kell a hely. Énekeskönyv is legyen ott vagy kettő s jó ha kéznél van állandóan a biblia is. Ha valamivel

kényelmesebb és diszesebb a szolgálattévők helye, azon nem ütközik meg senki.

Az úrasztala tulajdonképpen nem asztal szokott lenni lábakkal, hanem láda bizonyos hasonlatossággal a frigládához, vagy a négyszögletes köoltárhoz. azonban korántsem „áldozásra”. Ennek csupán célszerűségéből szokott ezen formája lenni, mivel a kenyér és bor felrakásához is alkalmas asztalt alkot s bele lehet helyezni s elzárni bizonyos fölszerelési tárgyakat, mint pl. terítőket, s ezek tartására az úrvacsoraszállal használatos keretet stb. Különösen pedig a keresztelő edényt. Sohasem tudhatjuk, mikor hoznak az istentisztelet végére keresztelendő gyermeket, akit csak tagjainak a megbotránkozására lehetne visszautasítani azzal a „hivatalos” kijelentéssel, hogy „nem volt előre bejelentve”. Sőt annyira el kell mennünk a szeretet figyelmes gondosságában, hogy tiszta víz is legyen bekészítve a keresztelő edénybe s az egyházi azonnal előkészítse egy énekvers eléneklése alatt vagy anélkül is, s kiszolgáltassék a sakramentum. Az úrasztala körül sok helyen korlát van, melynek két szélső vége a kenyér és bor osztására szolgál, ha a hívek lassú menetben elvonulva veszik a szent jegyeket. Igen praktikus újítás az, hogy a két korlátszárny mozgatható és csak úrvacsorázáskor helyezzük oda, mint két hosszú asztalkát. Máskor nincsen ott. Így az úrasztala körül nyitottabb, szélesebb hely marad. Másféle mód is van az úrvacsoraszállásra, ami kissé lassúbb, de talán kifejezőbb: mikor a lelkipásztor a félkörben felálló híveknek először a kenyeret, azután a bort hordja körül. Voltaképpen mindkét módnak szép szimbolikája van: akár a hívek úrasztalához járulásával az nyer kifejezést, mimódon keresi az ember a kegyelmet, akár pedig Isten kereső, mentő szeretete ábrázolódik ki abban, hogy a szent jegyeket odavisszük a bűnbánókhoz.

Dr. Danesházy Sándor.

(Folytatjuk.)

Templomaink. Amint már megírtuk, a „Debreceni Protestáns Lap” elhatározta, hogy 1938 januártól kezdve fényképfelvételekkel templomok ismertetését közli. Az ismertetést a debreceni Nagytemplommal kezdtük és folytatjuk tovább a beérkezés sorrendjében. Kívánatos volna, ha lelkipásztoraink templomok jólsikerült felvételeit és rövid

leírását beküldenék. (A beküldött fényképekről klisé készíttetünk, amelyért négyzetcentiméterenként 6 fillér, tehát pl. egy 6×9 cm. nagyságú képért 3 P 24 fillér térítendő meg a lapnak.) Az ismertetés legfeljebb egy-egy oldal terjedelmű lehet. Hisszük, hogy új rovatunk bevezetése szíves fogadtatásra talál s kérjük a jó felvételeket és leírásokat.

A Kollégium jubileumának előkészítő munkálatai.

A jubileumi végrehajtó-bizottság 1937 október 5-én tartotta első előkészítő gyűlését Maklár Károly püspök elnöklete alatt. Ekkor döntöttek el az ünnepségek időpontját, amely 1938 október 4. és 5. napja lesz. Az ünnepély keretei a következők lesznek:

Az első napon Kormányzó úr öfömméltóságának tisztelgő fogadása, az ünnepélyes hálaadó istentisztelet a Nagytemplomban, utána az egyházkerület diszközgyűlése a Kollégium udvarán, kedvezőtlen idő esetén a Nagytemplomban. A diszközgyűlést az elnöklő Püspök úr imája s Főgondnok úr üdvözlő beszéde nyitja meg, melyre feleletképpen Kormányzó úr öfömméltósága szól, majd a képviselt hatóságok kiküldötteinek üdvözlő beszéde. Ez után a Kollégium négyszázéves multját méltató ünnepi beszédet mond az egyházkerületi közgyűlés erre felkért tagja. Dr. Csikesz Sándor, jubileumi előadó előterjesztésére az egyházkerületi közgyűlés meghatározza azoknak névsorát, akiket a 400 éves debreceni Kollégium tiszteletbeli tanáraiul választ azon külföldi egyházak és egyetemek képviselői közül, akik a négy évszázad leforgása alatt a debreceni Kollégium s általában magyar református kollégiumok növendékeit áldozatos szeretettel fogadták körükbe; ugyancsak előterjesztést tesz a Kollégium árkádjai alatt elhelyezett s a Kollégium régi neves tanárait s tanítványait s általában az egész magyar reformátusság körül érdemeket szerzett kiválóságokat ábrázoló 22 plakett leleplezése iránt; ugyancsak előterjesztést tesz a Kollégium 400 éves multjának emlékét s a debreceni Kollégiumból kifejlődő Tisza István Tudományegyetem alapítását és a négyszázéves multba beletartozását megörökítő emléktábla leleplezéséről s végül előterjesztést tesz a Kollégium kötelekében létesítendő országos református múzeum, theologiai internátus, középiskolai internátus szimbólikus alapkövetételet jelképező emléktábla leleplezéséről. A leleplezés megtörténte után ünnepi óda előadása és a kollégiumi Kántus énekének elhangzása nyomán a Kollégium gondnoka átveszi gondjaiba megőrzés végett az elhelyezett plaketteket és emléktáblákat. Diszközgyűlés után annak résztvevői kivonulnak az egyetem előtti Tisza István térre, ahol a vallás- és közoktatásügyi miniszter által felállított három reformátori szobor: Huszár Gál nyomda-alapító, Szenci

Molnár Albert zoltárfordító, Komáromi Csipkés György bibliafordító reformátorok szobrainak leleplezése után következik az egyetemi templom ünnepélyes alapkövetétele, majd a diakonisszaintézet rövid megnyitó és felavató ünnepélye. A diszebéd után a Kollégium történetére vonatkozó külön kiállítás megtekintése. Este a Csokonai Színházban a Kollégium történetére vonatkozó alkalmi darabbal diszeledás.

A második napon az egyetem központi épületnek aulájában sub auspiciis gubernatoris doktorok avatása, honoris causa doktorok promoveálása a debreceni egyetem tanácsa által.

Ehhez csatlakozólag a tiszántúli református egyházkerület Elnöksége áldáskívánások kíséretében a 400 éves Kollégium tiszteletbeli tanáraiul megválasztottak részére a diszoklevelet ünnepélyesen kiosztja. A diszebéd után a klinikai telep megtekintése s a stadionban egyetemi atlétikai sportbemutató. Este a színházban egyházzenei hangverseny.

A harmadik napon elutazás, illetve kirándulás a Hortobágyra, Sárospatakra, Budapestre.

A jubileumi végrehajtó-bizottság ezután kb. 30 bizottságot küldött ki a jubileum minden egyes részletének előkészítésére. A bizottságok egy része már meg is tartotta gyűlését. A diakonisszaház építettő bizottsága már arról számolhat be, hogy a ház építési munkálatai már jórészt befejezés előtt vannak, a négyemeletes épület a Klinika épületének a Pallag felé eső sarkával szemben már tető alatt van, a bizottság már az első berendezés munkáinak előkészítésével foglalkozik. A templomépítő bizottság a kormány képviselőjében megjelent Tasnádi Nagy András államtitkár részvételével eldöntötte az egyetemi templom helyét az egyetem központi épületének keleti oldalán levő tisztsón, a főépülettől 40 méter távolságban. Kiírták az 1000 személyt befogadó templomra a versenytervpályázatot március 31-i határidőre. Kitűztek I. díj 3000, II. díj 2000, III. díj 1000 pengőt.

A jubileumi jelvényre és emlékéremre pályázatot írtak ki s a Kollégium falán elhelyezendő 22 plakettre szintén 1938 március 10-i határidőre művészeket szólítottak fel pályázatra. A felkért szobrászművészek: Nagy Sándor János, Medgyesi Ferenc, Debreceni Tivadar, Beck Fülöp, borbereki Kovács

Zoltán, Pásztor János és Pátzay Pál. A 22 plakett a következőknek domborműveit örökíti meg:

Szegedi Kis István 1505—1572. Reformátor, baranyai, majd alsódunamelléki püspök.

Bethlen Gábor 1580—1626. Erdélyi fejedelem, pártfogónk.

I. Rákóczy György 1593—1648. Erdélyi fejedelem, pártfogónk, tanszékalapítónk.

Apafi Mihály 1632—1690. Erdélyi fejedelem, pártfogónk, tanszékalapítónk.

Maróthy György 1715—1744. Deákunk, tanárunk, tanterv-újító, cantus-alapító, mennyiségtan-író.

Hatvani István 1718—1786. Deákunk, tanárunk, természettudós, orvos-doktor, vallás-paedagógus.

Domokos Lajos 1728—1803. Deákunk, Curatorunk, debreceni főbíró.

Sinay Miklós 1730—1808. Deákunk, tanárunk, választott püspök, történettudós.

Szükszai György 1738—1803. Deákunk, debreceni lelkipásztor, a „Keresztényi Tanítások...” szerzője.

Kazinczy Ferenc 1759—1831. Deákunk, a nyelv-újítás vezére.

Mándi Márton István 1780—1831. Deákunk, a pápai főiskola újjászervezője s tanára.

Budai Ézsaiás 1766—1841. Deákunk, tanárunk, püspökünk, tanterv-újító, göttingai h. c. th. doctor.

Kerekes Ferenc 1784—1850. Deákunk, tanárunk, kiváló pedagógus, matematikus.

Péczy József 1789—1840. Deákunk, tanárunk, alapítványtevőnk.

Török Pál 1808—1883. Deákunk, dunamelléki püspök, a budapesti theol. akadémiá alapítója.

Lugossy József 1812—1884. Deákunk, tanárunk, kiváló nyelvtudós.

Jókai Mór 1825—1904. A debreceni diákélet költői megörökítője.

Révész Imre 1826—1881. Deákunk, debreceni lelkipásztor, történettudós, bécsi h. c. th. doctor.

Baksay Sándor 1832—1915. Dunamelléki püspök, a debreceni diákélet költői megörökítője, genfi h. c. th. doctor.

Balogh Ferenc 1836—1913. Deákunk, tanárunk, Kollégiumunk történetírója, genfi h. c. th. doctor.

Degenfeld József gróf 1847—1927. Egyházkerületi főgondnokunk, az egyetemmel alakulás egyik irányítója, egyetemünk h. c. th. és r. pol. doctora.

Ady Endre 1877—1919. Deákunk.

Gyüleseztek a színházi előadás és egyházzenei hangverseny előkészítő bizottságai is. A színházban Oláh Gábor „Kösziklán épült vár” című, a Kollégium történetéből vett jelenetekből összeállított szindarabját fogják előadni, október 4-én. Október 5-én d. u. 6 órakor pedig egyházzenei hangverseny lesz a Csokonai-színházban, amelyen régi református énekeket és kollégiumi vonatkozású dalokat adnak elő a kollégiumi tagozatok énekharai. Ezek után az ünnepi hangversenyhez méltó nagy feladatot tűztek ki a Kodály Zoltán most már világhírű Psalmus Hungaricus-ának előadásával, melyben részt vesznek a Debreceni MÁV filharmonikus zenekar, a Kollégium és Dóczy-intézet tagozatainak énekharai, megerősítve a Városi Dalegylet, a Szenci Molnár-énekhar s a Városi Zeneiskola énekeseivel.

A jubileumi alapítvány gondolata, mely e lap hasábjain látott napvilágot, újabban a Kollégiumi Diákszövetség február 2-i összejövetelén került szönyegre s az ott megjelent tagok elhatározták, hogy a gyűjtést megindítják s tekintettel volt kollégiumi diákok nagy számára, nagy bizakodással tekintenek elébe, hogy méltó, szép alapítvány jön össze. A jubileumi alapítványra szánt összegeket most már elfogad a kollégiumi pénztár vagy a Kollégiumi gazdátói hivatala. A nyugtázásokat a Debreceni Protestáns Lapnak ezen rovatában fogjuk közölni.

A Kollégium nagy ünnepének méltó megrendezésében mindazoknak szíves támogatását kérjük, akik a Kollégiumnak növendékei voltak, de másoknak is, akik a Kollégium évszázados kulturális munkáját értékelni tudják.

Jakucs István,
c. kollégiumi igazgató.

Debrecen négyszázéves Kollégiuma.

Írta : Dr. Nagy Sándor.

(Folytatás).

Előbb érintettem, hogy a nagy tűzvész alkalmával a „diákkunyhók” is elhamvadtak. Mert ilyenek is voltak : diákkunyhók. Mikor a XVII. század második felére a nagyvárad Kollégiumnak iskolánkba való beolvasásával a diákság száma hirtelen megnőtt, a diákkamrákból kiszorult ifjak számára az iskola udvarán- és tájékan kezdtek apró szalmafedeles viskók épülgetni. Közös pitvarból nyíló kétszobás lakások voltak ezek. Bérösszegük évi 10—12 forint. A tűzvészben ezek is elpusztultak, de aztán ismét felépültek, most már nem különállóság, hanem közös fedél alatt, az iskola hátulsó udvarán. Számuk 1870-ben, mikor végképp eltakarítottak, húsz volt. Ilyen kunyhóban lakott valamikor száz évvel ezelőtt iskolánk egyik nagyreményű diákpoétája, akit 21 éves korában a Kisfaludy-Társaság már arra méltóztatott, hogy tagjai sorába emelje : az ifjan elhalt

Gulyás Nagy Imre. Ilyen diákkunyhóban lakott annakidején Arany János is, s innen vitt el magával azokat a derűs diákemlékeket, melyeket a „Bolond Istók” II. énekében oly drága humorral idézget. És ha már a poétáknál vagyunk, Kölcsey Ferenc emléket is őrzik a Kollégium falai. Ma is élnek még volt kollégiumi diákok, akik emlékeznek rá, hogy elődeiktől egyik előadó teremnek akkor még — 1870 előtt — deszkás-gerendás mennyezetére felírottan egy epigrammát örökölték, melyet aztán ők, miként az előző nemzedékek, krétával újra és újra átírtak, hogy a feledékenységűtől megmentésük. Mert ezt az epigrammát a társak vállán állva valamikor Kölcsey írta fel az időtől megbarnult mennyezetre így : „Tiszteletes vénség, agg boltozatidnak alatta Megvallom, remegek : félve : nyakamba omolsz. Hagyd el, — szóla az agg, nem igen van okod remegésre,

Vén nagyapád is már ellenem így panaszkodott." — Epigramma, tanterem mind megsemmisült az 1870-i újjáépítési munkálatokkal.

Hát az oratórium, a kollégiumi ifjúság istentiszteleti helyisége? Ez a terem aránylag még nem régi, mert 1825-ben épült, de azért ez is nagy idők nagy eseményeinek néma szemtanúja. Hogy egyebet ne említsünk, itt ülésezett félesztendőn keresztül az 1849-i magyar országgyűlés, mikor Pest-Buda az osztrák hadak kezébe esett. A szószerk alatti kis előadó katedrálból zengett időről-időre a nemzet nagy fiának, Kossuth Lajosnak tárogató szava. Ebben a teremben hozatott zárt ajtók megett az a végzetesen merész határozat, melyhez másnap (ápr. 14.) a Nagytemplomban az egész nemzet haragos elbűsülése adta hozzájárulását. Ugyancsak ezek a falak hallották, mikor a Kántus ajkán évek hosszú során át fájdalmasan zengett a nemzeti gyász siráma: „Óh nagy Isten, tekintsd szűn imáját, Vedd le rólunk pogányok igáját" — vagy a bosszúálló Istenhez felfohászok: „Az Édom fiairól emlékezzél és nekik, Uram, azt ne engedd el, amit ők akkoron kiáltottak, midőn Jeruzsálemet rontották." S ha aztán ilyenkor — megtisztelő vendégként — a császári biztosság valamelyik kiküldöttje is jelen volt az istentiszteleten, törhette a fejét, honnan a szemekben a csillogó könnyesepp, az arcokon a sötét borongás? Az ő osztrák szíve s magyar beszédre tévő füle nem értette ezt.

Többet, sokkal többet tudnának beszélni még a régi falak. De hangjuk századok mélységébe belevész ma már. Élményeiket csak az írások őrzik. Azok is megfakultak, elrongyolódtak napjainkra. Hisz az is rég por már, akinek keze valamikor rajtuk a bodzabogyótintát sárga homokkal felszárította. Hanem azért ez írásokban az élet él tovább. A kutatás varázsvesszejének érintésére az ódon betűsorok hevülni, izzani, lángolni kezdenek. A sötét háttér megvilágosodik, és a mélységekből képek bontakozódnak elő.

...Éjszaka van; nyáron, de akár télen is. Úgy három óra tájban a toronyór-diák meghúzza az iskola harangját. Felkelőre harangoz. A szerte nyiladozó ajtókból álmos diákok ténferegnek elő, és az udvaron álló nyitott vízhordó felé tartanak, hogy reggeli mosdásukat — csak úgy tenyérből — elvégezzék. A harangszó után tovább ágyban lustálkodni nem tanácsos, mert jön a gazda, aki ugyan szintén diák, de szigorú úr. A szobákat sorra látogatja, és feljegyzí, ahol rendetlenséget talál. Előbb azonban még az iskola bezárt kapujánál ráváró feladatokat végzi el. A szénior úrhoz tehát bekopogtat és köszön: bonum mane precor. A hatalmas úr márszintén fenn van: eszimasarkig érő reverendájának harminckett vitézkötéses fehér gombolójával bibelődik. A gazda köszöntésére szó nélkül nyúl a fogasra, s két arasznyi magas nyestbőr-kucsmája és krómsárga szegélyű füzöld tógának nevezett szüre mellől lekasztja az iskola kapukulesát. Mert ez nála áll, esti 9 órai kapuzárás után mindig hozzáviszi be a gazda. Most hát a kapunyitás következik. „Pergat!" — Ez annak a nyurga diáknak szól, akinek igaz-járása mellett elég tanubizonyosság a vállára vetett dorong, amit közönségesen csak „dárdá"-nak neveznek. Ezt a gazda tehát minden akadékoság nélkül bebocsátja, mert látnivaló, hogy hivatalos

szolgálatból van hazatérőben. Az iskola körül szokásos éjjeli őrökést ugyanis most ő végezte. A többi érkező diák azonban már alapos igazoltatás alá kerül. Ez a hátra kötött nagy batyúval álldogál, amaz meg csak üres kézzel. Mindenik sárosan vagy porosan, aszerint, hogy ki merről és milyen vidékről jött gyalogos úttján, eső verte-e vagy nap égette. Egyik Biharból jön, másik a messze Dunántúlról. Dolguk rendben is van. Igazoló könyvecskéjükben napról-napra feltüntetve, mikor mely gyülekezetekben fordultak meg és mennyi alamizsnát hoznak az iskola számára. — De hát a többi bekérezkedő? A legtöbbször van „tesserá"-ja, vagyis kinnmaradási engedély a rektor úrtól. Am olyan is akad, aki csak úgy engedély nélkül felejtette magát kinn a városban. Ez hát az iskolai törvényszék előtt felel majd vakmerőségéért. Legjobb esetben le fogják csapni, vagy meg fogják csapni, de az is lehető, hogy ki fogják csapni. Mikor a kapu előtt minden dolog rendbe jő, megy a gazda a szobákat látogatni. Akkorá itt is rendben van minden. Az egyik diák épp most végzi reggeli áhítatát, a másik már esendesen falatozgat, a harmadik azonban ezeken már túlesve, az előadás leckéjére készülget esendesen. Hat órakereszengetés: kezdődik a tanítás az akadémián és a gimnáziumban, s tart tíz óráig.

...Déli idő. Ekkor mozgalmas egyszer még az iskola! Kivált az a rövid folyosó, mely a prébitor-diák kamarája előtt borong a félhomályban. Itt sorakozik a pánista-diákok éhes serege: az a szegény páriahad, melynek naponkénti tápláléka csak kenyér. Ingeny kapja az iskolától, melynek saját malma, tulajdon molnára, saját sütőháza van. De már a rozso az iskola is alamizsnaként kapja a pártfogó uraktól, a város jószívű gazdától és a messze vidékek gyülekezeteitől. Aszályos időkben azonban ezek granáriuma is szűkösön telik, ilyenkor hát az iskolának nyújtott alamizsna is megeszappan. A prebitor ajtaján fityegő táblácska gyakorta viseli magán delente e keserves felírást: „Hodie non tributur panes." — Szerencsére, nem minden diáknak sanyarú a sorsa. Vannak, akik naponta egyszer főtt ételhez is hozzájutnak. A tornyos kapu bejáróján egymásután szállingóznak haza az iskolába a kokkusok: a jómódúság boldog gyermekei. Mindenik kezében két-három köcsög, tele főtt étellel. Hogy némelyik már hideggé hült, az étvágyon nem lohaszt. Végre is messze a Kollégiumtól a Varga-, a Timár-, a Péterfia-utca vége, ahol a diákokat saját gyermekeikként szerető jólelkű polgárasszonyok a köcsögöket főtteikkel telerakták... Most hát következik az ebéd (persze a vacsorának reménye nélkül). Az osztályterem ebédlökké alakulnak át. A lotordiák felrakott volt már ekkorára a padokra tányérokat és evőeszközöket. A szedés rendje elsőben a szénior urat illeti, aztán sorban hivatal szerint a többieket. Szénior uramnak a törvény intézkedéséből joga volna, hogy a beérkezett fazekak közül egyet mindelestől magának foglaljon le. De ő azt nem teszi, csak éppen a szedés elsőségéhez ragaszkodik. Ezt már a hivatala tisztessége kívánja meg. Ő ugyanis már csak félig-meddig diák, mert másik felével a professzor urakhoz tartozik. A lotor ácsingózva vigyázza az étkezést. Azzal tisztában van, hogy a mosatlan edényeket neki kell majd felmosogatni, de affelől nem bizonyos, hogy marad-e valamely

fazék fenekén számára pár kanálnyi eleség. Marad. Diák a diáknak testvére, ha sokszor évtizedek vetnek is közéje korkülönbségeket. A mosgatódiák rendesen meghízik, míg pár hónapra terjedő tisztét végezi. Még folyik az étkezés, mikor a terem ajtajában megjelenik az excitátor (a sürgető-diák) és harsány hangon bekiált: „Ad adstandum!” A társaság némán feláll, az étel után mondandó könyörgést elimádkozza, mint tette az étel előtt, és megy kiki a dolga után. Az akadémikus diákok távoznak az auditóriumokba, ahol hét óráig előadásokat hallgatnak, a kisebb tanulók az osztálytermekbe, ahol tanulnak szintén hét óráig.

(Folytatjuk.)

Molnár János : Trianon okai és következményei. Budapest, 1937. Szerző kiadása. 72 lap. Ára 70 fillér.

A magyar iskolának két évtized óta különleges kötelessége tanulóserégével szemben az, hogy a trianoni vész fájó tudatát ébrentartsa a lelkekben, s akaratszilárdságra neveljen a világháború után bekövetkezett tragikus magyar sors megváltoztatása tekintetében. Az iskolák e kötelességüket mindenkor híven teljesítették, s teljesíteni fogják a jövőben is. Eszközökben és módokban e téren nem szűkölködnek, hiszen a magyar balsorsot teljesen átérző tanító és tanárlelek már maga is elegendő adottságokkal rendelkezik e teendő mennél eredményesebb elvégzésére. Bár ez teljes igazság így, amint leirtuk, mégis nem felesleges, sőt talán kívánatos is, hogy e nemzetnevelési munka mennél tökéletesebb elvégzése érdekében időnként újabb olyan eszközök bocsáttassanak az iskola rendelkezésére, melyek neki segítségül szolgálhatnak.

A tanárság egyik szerény tagja egy ilyen értékesen használható eszközt bocsát az egyetemesség rendelkezésére a címben leírt könyvecskében. E munka célja világos és tiszta: az igazság erejével hatni s annak katonái közé sorozni be az olvasót, főként a magyar ifjúságot, amelynek részére e mű készült.

Elfogultságtól mentes, tiszta történelmi tárgyilagossággal ismerteti szerző az elmúlt három évtized történelmét. A *morajló világ* címe alatt rajzolja a világháborút megelőző világpolitikai helyzetet, a szövetségek kialakulását, a területhódító törekvéseket, a gazdasági világversenyt, melyek a háború előestéjéhez vezettek. A mű középső része *A lángoló világ*, mely a hadüzeneteken kezdve adja a világháború változatos, de mégsem száraz adathalmazokból álló, sőt inkább mindenütt a lelkekre ható ismertetését, kiterjeszkedve annak minden részletére, a teljes szárazföldi, tengeri és légi háborúra. *A vonagló világ* a mű harmadik része. Benne találjuk meg a világháború végén vonagló emberiség lelki gyötrődésének, kétségbeesett küzdelmének hü képét, a háború után beállott forradalmak zavarainak, s a

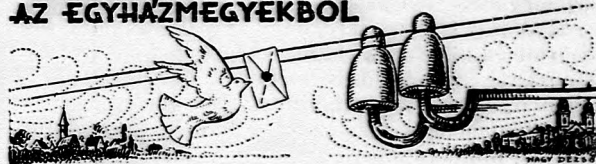
mindezekből fakadó anyagi, erkölcsi és szellemi károknak megdöbbenően való leírását. Természetszerűen a magyarság érdekeltsége és sorsa mindenütt megfelelő részletességgel és a szükséges nevelői céllal van ismertetve, mely gondolatvezetés viszi az olvasót a magyar Golgotához: Trianonhoz, anyagi és szellemi veszteségeink borzalmas sorozatához.

A szomorú jelenben sem hagy azonban a szerző vigasz nélkül. Ellenkezőleg! Bizalmat önt az olvasóba, hitet, reményt a szebb magyar jövő iránt. Rendíthetetlen hittel hirdeti, hogy kishitűség, lemondás, fáradtság, kényelem vagy puhaság ma nem lehet a magyar kenyere. Rongyosan és koplalva verejtékez és görnyedten, de rendíthetetlen akarattal, a lélekben sziklaszilárdsággal kell állani a harcot, melynek végén csak a győzelem napja ragyoghat a magyar földre le.

Tárgyilagos adataival, izzó fajszeretetével, lelkesíteni tudó lelkesültségével ez a könyv olyan értékes eszköze az irredenta nevelésnek, amilyennel még kevéssel találkoztunk. Kívánatos, elengedhetetlenül szükséges, hogy mindenütt kezébe adassék az ifjúságnak.

H. Fekete Péter.

HIREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE.

Beiktatták Gyökössy Dánielt az új gyomai lelkipásztort. Gyönyörű napsütéses vasárnap volt január 23-án. Már 9 óra körül özönlött a nép a hatalmas református templomba. A presbiteri tanácssteremben gyülekeztek a vidéki küldöttségek. A nagytemplom környéke csupa mozgás, csupa várakozás. Mikor féltizkor megkezdődött a messzi vidéken híres harangok, a templom hajója már megtelt. Az Úrasztalával szemben két sorban ültek a lelkészasszonyok és a vidéki hölgyek, mögöttük dr. Bölcsházy Zoltán járásbírósi elnök, dr. Molnár Kálmán járásbíró, Dr. báró Maasburg Kornél és Dr. Sárossy József szolgabírók, Pánczél Emil főjegyző és Kovács Gábor bíró vezetésével Gyoma község előljárósága, Vincze Andor vármegyei számvevőségi főnök, Wagner Márton egyházi felügyelő vezetésével az evangélikus presbitérium, Dr. Tardos Gáspár vezetésével az izraelita-egyház képviselői, Szabó József endrődi takarékpénztári igazgató vezetésével az endrődi reformátusok küldöttsége, a körösladányi és békési küldöttségek, míg a mögöttük lévő padosorokat a Kruchió Lajos református gondnok vezetése alatt megjelent nagy létszámú református presbiteriek töltötték meg.

Az ősi nagytemplomban Zöld Sándor kántor ünnepi hangulatú orgonálása közben, a főbejáratnál tizenkét lelkész fekete talárja tűnt fel. Harsányi Pál esperes, balján Gyökössy Dániel, mögöttük kettesével Karácsony András békési, Gönczy Béla vésztői, Koppányi Gyula békéscsabai, Papp Gábor köröstarcsai és a helybeli lelkészek. Az Úr-asztala előtt

Harsányi Pál esperes megható beszéddel vezette be Gyökössy Dánielt a gyülekezetbe és a szokásos testvércsökkal fejezte be a lenyűgözően lélekbemarkoló szertartást.

Gyökössy Dániel beköszöntője. Ezsaiás 40. rész 1—5. verse alapján tartotta beszédét Gyökössy Dániel lelkész.

— Nehéz, fárasztó munka az útépités. Először a talajt kell egyengetni. Különösen, ha egyenetlen, hepe-hupás a talaj, sok időbe, fáradságba, munkába kerül, míg elkészül az alap. Le kell hordani, nyesni a dombos részeket, fel kell tölteni a lapályosabb mélyedéseket. Azután törni, zúzni kell a messizi hegyekből ideszállított szikladarabokat Majd a lerakott terméskövek hézagait behordják zuzalékkal és homokkal s úgy hengerlik simára az utat.

— Nehéz, fárasztó munka a lelkek építése is. Különösen ott, ahol szemmel látható az ellentét, ahol a jó és gonosz, az alázat és a dicsekedés, a buzgóság és közöny, a tisztaság és bűn, szeretet és gyűlölet, a béke és békétlenség, a hegy és völgy harcban áll egymással. Hogy boldog egyetértés, békés fejlődés, haladás legyen egy hazában, egy-egy gyülekezetben, a társadalmi életben, egy-egy családban, ahol kell, hogy a hatalom leereszkedjen a legegyszerűbb emberek felfogásához, hogy a gög, dicsekvés, elbizakodottság meglássa tévedéseit, hogy a gazdag lehajoljon a nyomorúság felemelésére, hogy az evangéliumi kovász átjárjon minden társadalmi réteget, hogy a bűn és a gonoszság ingoványai a megtérés, megbocsátás, az isteni irgalom termő talajával töltessenek fel. Mert csak akkor jelenik meg ezen a földön az Úrnak dicsősége, ha minden völgy felemelkedik s minden hegy és halom alászáll, ha a bércek rónává s az egyenetlen egyenessé lesz.

Ezt az egyengető, építő munkát akarom én köztetek végezni, gyomai reformátuszent gyülekezet, mert ez a munka vár minden lelkipásztorra ha hivatását akarja tölteni. De a mi lelkipásztori munkánk sohasem lehet eredményes, ha Ti egyen-egyen és nagy erőt jelentő közösségekben nem jöttök segítségünkre, mert egy gyülekezetben akkor lesz békés, boldog élet, csak akkor jelenik meg egyházunkban az Úrnak dicsősége, ha a lelkipásztor minden munkájában igaz szolgálatot teljesít és ha a gyülekezet magatartása támogatja a lelki építés áldásos munkájával a lelkipásztort.

Beszédében gyönyörűen jellemezte Gyökössy lelkész a gyülekezet és lelkésze közötti viszonyt. Kiváló szónoki erővel és meggyőzéssel ragadta magával a hallgatóságot és így fejezte be hatásos beszédét:

— Én az Istent szolgálani jöttem köztetek. Oh bár ebben a szolgálatban mi lelkipásztorok találkoznánk titevek, gyomai református gyülekezet, mert akkor valóban minden völgy felemelkednék és minden hegy és halom alászállna. Eltűnne a bűn hatalma és a nyomorúság mélysége, a békétlenség hegye és a bizalmatlanság völgye s lenne egyetértő, szorgalmas lelket-építő munka, amelynek áldott eredményeiben a magunk békessége és boldogsága is gazdagodna.

Fogadjátok hát tőlem szeretettel az Isten ígéjét, amelynek hirdetésével a sötétben botorkálóknak világosságot, a szenvedőnek vigasztalást, a gyengének erőt, a bűneit siratónak megbocsátást, a tékozló fiúnak meleg atyai szót, az élet útjain elindulóknak biztatást, a haldoklóknak örökélet bizonyosságát óhajtom nyújtani.

Istentisztelet után presbiteri diszgyűlés volt. A tágas tanácsterem szűknek bizonyult. Harsányi Pál esperes elnökölt a gyűlésen és röviden köszöntötte Gyökössy Dánielt, utána Bay József elnök-lelkész beiktatta őt az iskolaszéki, a belmissziói, az egyházközségi bírósági elnöki és a számvevőség társelnöki tisztségeibe, azután köszöntötte őt, a tőle megszokott tömörséggel. Csernay Géza r. kath. lelkész üdvözölte a beiktatott lelkészt és hangsúlyozta, milyen példás felekezeti békességben élnek Gyomán a lelkészek és a hívek is. Üdvözlő beszédeket mondtak még: Gönczy Béla az egyházmegye lelkészei nevében, Feiler Ernő az evangélikus egyház, dr. Tardos Gáspár az izr. hitközség, Szabó József az endrődi reformátusok, Pánczél Emil Gyoma község előljárósága nevében. H. Tóth Sándor gondnok a körösladányiak nevében búcsúzott el könnyezve szeretett lelkészüktől, Hajdú Béla igazgató a református tanítók nevében, Kruchió Lajos gondnok a református presbitérium nevében köszöntötték Gyökössy Dániel lelkészt, aki egyenként válaszolt az üdvözlésekre.

Harsányi Pál esperes zárószavai már jóval a déli harangszó elhangzása után zárták be a felejthetetlen beiktató gyűlést.

Az ország legszebb ravatalozóját építetteti meg a makói egyház. Elkészült annak a ravatalozónak csodálatosan jól sikerült terve, amelynek megvalósulása esetén Makón lesz az ország legszebb ravatalozója, amely felveszi a versenyt a budapesti temető legszebb hasonló rendeltetésű építészet remekeivel. A ravatalozót a mai csőszház helyén építtetné meg az egyház, összes költsége 60—70 ezer pengő körül lesz. A terv szerint körülbelül 400 négyzetméter területet foglalna el az épület, amelynek felső részében, amely mintegy három méterrel kerülne a föld színe fölé, épülne meg a ravatalozó, alsó részében pedig 250—350 fülke lenne a koporsókamrák számára. Az épület tervrajzát látva, a következőket írhatjuk. Kivülről az épület tiszta, egyszerű vonalaival, modern elgondolásával és a felülről való világítás megoldásával azonnal megkapja a nézőt. A homlokzati részen néhány lépcső vezet majd fel a ravatalozóhoz, amely egy 14 méter hosszú és körülbelül ugyanolyan széles, nagy terem lesz, amelyen szószéket állítanak a temetési szertartást végző lelkipásztorok számára, a szószék mellé pedig harmóniumot, esetleg később orgonát helyeznek el. A szószékkel szemben padok lesznek a gyászoló közönség számára, a padok és a szószék között helyezik el az emelvényt, amelyre a koporsót teszik. E körül a nagy terem körül helyezkednek majd el a ravatalozó fülkéi, úgy, hogy a ravatalozóban egyszerre több halottat is fel lehet ravatalozni.

Ez alatt a terem alatt lesznek a koporsó-fülkék. Ha a teljes tervet sikerül kivitelezni, akkor 351 fülke lesz az épületben a koporsók számára. A terv szerint ezeknek a koporsó-fülkének gondozását, diszítését is maga az egyház egységes és művészi terv szerint végezné, úgy, hogy nem volna szükség arra sem, amire nagyon sokan most alapítványokat is tesznek, hogy tudniillik az elhunytak sírjainak gondozásáról külön kelljen a hozzátartozóknak gondoskodniuk.

A tervnek már eddig is olyan nagy sikere van, hogy nagyon sokan — amint értesülünk róla — halottaikat a terv megvalósulása esetén kihantoltatják, hogy ebben az épületben helyezhessék el újra. A koporsófülkék árát 300 P-től kezdődően állapítja

meg az egyház, a fülkék ára elhelyezés szerint emelkedik az alapösszeg felé.

A szegedi református egyházközség főgondnokává ismételtén eddigi főgondnokát, Dr. Széll Gyulát, a szegedi ügyvédi kamara elnökét, a békésháti egyházmegye gondnokát választotta meg.

Szülők iskolája. A szegedi református elemi iskola tanestülete „Szülők iskolája” címen előadássorozatot rendez s ezen az iskolába járó gyermekek nevelésének problémáival foglalkozik. Az előadásokat január 13-tól március 17-ig, hetenként csütörtök délután tartják s az előadáson minden szülő díjtalanul részt vehet. Az előadásokat lelkészek, orvosok, tanárok, tanítók tartják.

Egészségügyi előadások. A Szegedi Lorántffy Zsuzsanna Egyesület Leányköre egészségügyi előadás sorozatot tart január 11-től május 21-ig minden kedden délután az egyház tanácstermében. Az előadók kiváló orvosok, kiknek értékes előadásait az érdeklődők díjmentesen hallgathatják.

BIHARÉRMELLÉKI EGYHÁZMEGYE.

Ártádon nines egyházi adó-hátralék. A református presbitérium január 21-én tartott gyűlésében örömmel vette tudomásul, hogy az egyházukat lángoló szeretettel körülvevő hívek, egyházi adó fizetési kötelezettségeiknek mindannyian eleget tettek, a reájuk kivetett 20%-os pénzadót, valamint a 100 hektoliter búzát és 100 hektoliter zabot pontosan befizették. Ez a sok szenvedést átélt trianoni határszéli gyülekezet követendő példaként állította oda magát, a sok, nagy anyagi gondokkal küzdő egyházak elé. A gyülekezet a mult esztendőben készíttette el toronyóráját, a felszentelésre váró Magyar Feltámadás Harangját pedig, majd az új iskola felavatása alkalmával adják át ünnepélyesen, magasztos hivatásának.

Lelkipásztor-meghívás. Csávás Sándor törökszentmiklósi református segédlelkész, esperesi titkárt a bojti református egyház Bán István lelkipásztornak Kunhegyesre történt megválasztásával megüresedett lelkipásztori állásra meghívta. A választás jogerőre emelkedett. Az ünnepélyes beiktatás február 20-án lesz, melyen Székelyhídy Béla álmosdi református lelkipásztor, a biharérmelléki egyházmegye esperese iktatja be az új lelkipásztort. A heves-nagykunsági egyházmegyéből, különösen Törökszentmiklósról többen vesznek részt a beiktatáson. A beiktatáson résztvesz Gaál István esperes is, aki 4 és fél évig volt főnöke Csávás Sándor segédlelkésznek.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Evangélizáció a Debrecen—nyilastelepi gyülekezetben. Isten kegyelméből gazdagon megáldott hét zárult be folyó hó 6-án, vasárnap délelőtt a 10 órai istentisztelettel gyülekezetünkben. 1938 jan. 31—febr. 6-ig Ecsedy Aladár tahitótfalusi lelkipásztor tartott evangélizáló előadásokat. Napról-napra egyre többen és nagyobb vágyakozással hallgatták a hívek Isten üzenetét, mely hatalmas erővel lépett be sok ember életébe talán most először. Az előadások címei a következők voltak: 1. Miért nem hallok meg Isten szavát? 2. Mit szeretsz magadon? 3. Mért játszol a kegyelemmel? 4. Megbánhatatlan szövetség.

5. A kereszt hordoz téged. 6. Megalkuvás nélkül a győzelem felé. Az előadássorozat a vasárnap délelőtti istentiszteleten elhangzott hatalmas prédikációval ért véget, melynek tárgya „A megnyílt ég” volt.

Az evangélizáció minden napja élmény volt gyülekezetünk számára. Hatását mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy nemcsak az evangélizáló előadásokat hallgatta egyre növekvő tömeg, de az evangélizáció áldásaiért könyörgő imaközösségekben is egyre több lélek kérte az áldások Istenét a Szentlélek kiáradásáért. Minden előadást a helyi lelkipásztor bibliaolvasása és imája előzött meg. Az előadásokat pedig áldott megbeszélések és személyes biznyságtételek követték a gyülekezeti házban.

Mintegy az Isten kegyelmének hegyéről száll alá most gyülekezetünk a munkás napok szürke világába. De sokan közülünk, akik eddig még nem ismerték a felülről való világosságot, járnak boldog örömmel, tiszta békével és isteni világossággal szívükben. Igen, mert Isten alázatos szolgálja nagyon áldott és valóban ébresztő munkát végzett gyülekezetünkben.

Nyolcvanezren felül emelkedett a debreceni reformátusok lélekszáma. Debrecenben most állították össze a református egyház tavalyi népmozgalmi adatait. Eszerint a lélekszám december 31-én 80,081 volt. Az elmúlt évben összesen 1888 debreceni református született, 1291 református halt meg, az egyházba betért 94, kilépett 36. A vegyesvallású házaspárok száma 338 volt.

KIE konferencia Hajdúsámsonban. Február 5. és 6-án a tél folyamán alakult KIE helyi jellegű konferenciát rendezett. Ötödikén este 6 órakor kezdődött a konferencia a község háza tanácstermében. Az egybegyűlt hallgatóság számára Kiss János lelkész nyitotta meg a konferenciát. Meleg szavakkal köszöntötte a megjelenteket és az Úristen áldását kérte a konferenciára. Majd az ifjúsági egyesület vezetője, László Lipót Elek segédlelkész biblia-magyarázata indította meg az előadások sorozatát. Az esti értekezlet középpontjában Kovács Péter KIE országos titkár előadása állott, aki a hallgatóság élénk figyelme mellett eszette a magyar fajtánk pusztító bűneit. A következő napon a konferencia már nem folytatódhatott a község háza tanácstermében, mert az érdeklődők oly nagy számmal voltak, hogy a templom tudta csak befogadni az össesereglett hallgatóságot. Ezen a napon a konferencia a legkisebb gyermekek bekapcsolásával kezdődött. Ács Mihály debreceni klinikai segédlelkész tartott az iskolásgyermekeknek gyermekistentiszteletet. — A gyülekezeti istentiszteleten pedig az Igét Nagy István debreceni diakonisszaintézeti igazgató-lelkész hirdette. Istentisztelet után Kovács Péter KIE titkár tartotta meg előadását. Előadásában a magyar nép pusztulására mutatott rá.

A délutáni értekezleten Nagy István igazgató-lelkész előadása emelkedett ki, mikor is Ján. 3 : 1—16. verse alapján a megtérés mibenlétét fejtegette. Ács Mihály pedig a bétheli beteggondozást ismertette. Vasárnap este a templomban vallásos-estély volt. László Lipót Elek imája nyitotta meg a templomi ünnepséget. Az ifjúsági egyesület két tagjának szaválata, majd Berecz István halleluja éneke után Uray Sándor debreceni lelkipásztor hirdette a zsúfolt templomban az Igét. A vallásos-estélyt Kiss János

lelkész imája zárta be. A vallásos-estély után a KIE helyiségében morzsaszedés volt, melyet Tisza Imre debreceni diakúnus vezetett.

Kovács Imre esperesi segédlelkész a sarkadi népes gyülekezet második lelkipásztorának szép egyetértéssel, közfelkiáltással megválasztotta. Bekiktatása február 6-án ment végbe emberi boldog örvendezéssel a krisztusi szolgálat komoly elkötelezésével. A monostorpályi gyülekezet sok imádsággal bocsátotta el szeretetsegédlelkészét és értékes paláttal ajándékozta meg. Kovács Imre utóda Farkas Imre segédlelkész lett.

Az egyházmegye több egyházközségében a közelgő hetekben gyülekezeti napokat tartunk. A misztioi előadóval az esperes is megjelenik ez alkalommal a gyülekezetekben Isten szent dolgainak továbbvitelére.

Egyházmegyei tisztségekre megválasztottak: lelkész tanácsbíróvá Molnár Ferenc debreceni lelkipásztor, ügyésszé dr. Sz. Gavallér Lajos debreceni ügyvéd, világi jegyzővé Magyary Kálmán debreceni gimnáziumi tanár, tanárképviselővé Takács Károly berettyóújfalui polgári iskolai igazgató.

Az egyházmegyei tanács február 1-én ülésezett. A nyugdíjintézeti „Bevallási ívek” felülvizsgálásán kívül több egyház sürgős ügye nyert itt elintéztést.

FELSŐSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

A gyulaházai gyülekezet nemrég szentelte fel a női bibliakör által 250 P-ért beszerzett, remek faragásokkal ékes Úrasztalát. A felszentelést Keresztessy László nyíradai lelkipásztor, egyházmegyei tanácsbíró végezte.

HEVESNAGYKUNSAGI EGYHÁZMEGYE.

Kunhegyesi lelkipásztor beiktatás. Január 16-án sokáig felejthetetlen szép és meleg ünnepe volt a kunhegyesi református egyháznak, amikor Gaál István esperes beiktatta Bán István volt bojti lelkipásztor, egyházkerületi tanácsbíró a kunhegyesi II. sz. lelkipásztori állásába.

A lelkipásztorbeiktatás rendkívül impozáns keretek között ment végbe. Huszonöt palástos lelkész kísérték az új lelkipásztort az Isten házába.

A beiktatáson megjelent Dr. Kuszka István ny. főispán, egyházmegyei gondnok, Dr. Rácz Albert egyházkerületi és egyházmegyei tanácsbíró, Vadai Ferenc tanügyi tanácsos, egyházmegyei tanácsbíró, főjegyző, a környék vezetőtársadalma, továbbá elkísérték az új lelkipásztort volt kartársai: a bihar-érmelléki egyházmegye részéről: Székelyhidy Béla esperes, továbbá Dr. Kiss Barna szolgabíró, egyházmegyei világi főjegyző, Andó Ferenc csökmői, valamint Juhász Sámuel furtai lelkipásztorok, Bojt község és egyház képviselői.

A templomi istentiszteleten Gaál István esperes nagyhatású beszédben iktatta be az új állásába Bán István lelkipásztort, aki mély gondolatokat tartalmazó beköszöntő beszédében az Isten Igéjének hirdetésében és a szolgálatban jelölte meg a lelkipásztori működésének célját és programját.

A községházán tartott diszpresbiteri gyűlésen Vargha Zoltán lelkészelnök a presbitérium nevében köszöntötte Bán Istvánt, majd Dr. Kuszka István egyházmegyei gondnok az egyházmegye, Dr. Fodor

Pál ügyvéd, presbiter a presbiterek részéről köszöntötte az új pásztor, aki hálás szavakkal mondott köszönetet az üdvözlő jókívánásokért.

A diszpresbiteri gyűlés után a küldöttségek köszöntése következett, melyet az egyházmegye lelkipásztorainak hatalmas serege nyitott meg. Gaál István esperes tolmácsolta a lelkipásztori kar „Isten hozottját”, melyet az új lelkipásztor meghatóttan köszönt meg. Székelyhidy Béla esperes a régi kartársak búcsúzását juttatta kifejezésre, majd Kovács Sándor r. kath. plébános a róm. kath. egyház, Németh Gyula az evang. egyház, Dr. Schück Mór rabbi az izraeliták nevében, Szűk Károly főjegyző a község, Kiss Albert igazgató a református tantestület részéről köszöntötték az új pásztor, végül a hadirokkantak üdvözlését Szabó János tolmácsolta. A küldöttségek sorát az ifjúság, a kunhegyesi egyház misztioi szervezetei zárták be.

A kunhegyesi lelkipásztor beiktatás impozáns volt külső kereteiben, belsőleg pedig meleg és ünnepi hangulatú.

A zsadányi református Leánykör az idén is éppúgy, mint az elmúlt évben szép ünnepség keretei között osztotta ki a szegénysorsú iskolásgyermek részére a hívek adományából befolyt karácsonyi ajándékokat. Mintegy negyven iskolásgyermek részesült a szeretetsegélyben. Részben ruha és cipő, másrészt élelemben. December 23-án a nagykiskolában egybegyűlt hívek és gyermekek elénekelték a karácsonyi éneket, majd Nagy Lajos lelkész alkalmi megkapó beszédben emelte ki a karácsonyi öröm jelentőségét, amely a szeretet gyakorlásában lehet igazán bensőséges. Majd alkalmi szavazatok, előadások tették gazdaggá az estély műsorát. Legmeghatóbb volt, amikor a hatalmas karácsonyfa sziporkázó fényvel világította meg a csodálkozó arcokat és alája tett szeretetajándékokat, hiszen a legtöbb szegénygyermeknek még ilyen szépségben nem is volt része. Alkalmi énekkel zárult a felejthetetlen karácsonyi ünnepség, amely hogy ilyen szépen sikerült, Nagy Lajosné református lelkésznek és a Leánykörnek érdeme.

A mezőtúri református gimnázium 26. sz. sportköre fennállásának 25 éves évfordulója alkalmából, a „Debreceni Torna-Egylet”, a m. kir. „Testnevelési Főiskola”, a m. kir. állami „Teleky Blanka” leányliceum és a református fiúgimnázium tanulói-nak közreműködésével szépen sikerült jubileumi disztorna ünnepélyt rendezett február hó 12-én, a református gimnázium tornacsarnokában.

KÖZÉPSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

A nyíregyházai református Nőegylet rendezésében január hó 11-én jólsikerült vallásos-ünnepély volt, amelyen a „Keresztyén összefogás — világviszonylatban” címmel Dr. Vasady Béla tartott előadást.

NAGYSZALONTAI EGYHÁZMEGYE.

Lelkipásztor beiktatás Sarkadon. Percz István esperes február 6-án, vasárnap a délelőtti istentisztelet keretében iktatta be az újonnan szervezett II. sz. sarkadi lelkipásztori állásba Kovács Imre volt monostorpályi segédlelkész, akit a sarkadi gyüleke-

zet 1938 jan. 19-én egyhangú lelkesedéssel választott meg erre az állásra.

A beiktató istentisztelet reggel 9 órakor kezdődött. A hatalmas templom egészen megtelt az ünnepélyes alkalomra egybesereglett hívekkel. Percz István esperes atyai szeretetet sugárzó, szép beiktató beszéde után a fiatal, új lelkipásztor Pál apostolnak a Filippibeliekhez írt levele 4. részének 13. verse alapján hirdette az Igét bizonyoságtévő erővel. („Mindenre van erőm a Krisztusban...”)

Az istentisztelet után presbiteri diszközgyűlés volt. Itt vitéz *Leel-Össy* Árpád sarkadi lelkipásztor az egyház és a presbitérium nevében, *Dr. Szász Imre*, a debreceni egyházmegye esperese, aki feleségével, valamint Komlóssy György monostorpályi igazgató-tanítóval és Tályai András kurátorral együtt — volt segédlelkészét elkísérte új szolgálati helyére, a monostorpályi gyülekezet nevében, *vitéz Téglás Ferenc* egyházmegyei lelkész főjegyző a nagyszalontai egyházmegye lelkipásztora és világi vezetői nevében üdvözölte az új lelkipásztort. Ezekon kívül még a sarkadi r. kath. egyház, evangélikus egyház, izraelita hitközség, sarkadi református tanterület, ipartestület, Sarkad nagyközség, hadirokkant-, özvegy- és árvaegylet nevében köszöntötték az új sarkadi lelkipásztort. Kovács Imre lelkipásztor mindegyik üdvözlésre megkapóan válaszolt és megköszönte azt a szeretetet, amellyel őt megválasztották és fogadták Sarkadon. A diszközgyűlés után ünnepi ebéd volt.

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE.

A szatmári református egyházmegye lelkészegyesülete és az ORPSz fehérgyarmati szeretetházának felügyelő bizottsága február 6-án a létesítendő új szülőotthon javára szeretetszövetségi napot rendezett. Megnyitó beszédet Fekete Lajos lelkészegyesületi elnök mondott, ünnepi előadást Dr. Makkai Sándor debreceni egyetemi tanár tartott. Az ünnepélyen a nyíregyházi Leánykálvineum növendékei is közreműködtek.

Szeretetszövetségi nap Fehérgyarmaton. Lelki áldásokban gazdag ünnepnapot tartott az Országos Református Szeretetszövetség Fehérgyarmati Szeretetházának Felügyelő Bizottsága a szatmári református egyházmegye Lelkészegyesületével karöltve Fehérgyarmaton, folyó hó 6-án az itt levő Szeretetházzal kapcsolatosan megépítendő és felszerelendő szülőotthon javára.

Nem csupán helyi jelentőségű volt az ünnepély, mely e napon lezajlott, mintahogy nem csupán helyi érdekű a cél, amelyet szolgált, de még nagyobb jelentőségűvé tette az a egyszerű tény, hogy egyetemes nagy gondolatok: nemzetünk jövője, jövőnk biztosítása, a gyermek, az érte reánk háramló felelősség, a szeretet, mely jövőnk munkálásában egyesít, a hit, mely nem ismer akadályt, voltak az alapvető gondolatai az ünnepi előadóknak. Fehérgyarmat, Mátészalka és a környék vezető értelmisége, valamint minden rendű közönsége áhítva kereste és ragadta meg az alkalmat, hogy Erdély volt református püspökét, a mai magyar egyházi és szellemi élet egyik legkiválóbb férfiát, Makkai Sándor dr.-t láthassa, hallhassa. Akik hallották két alkalommal, prófécia számbamenő megnyilatkozásait, azok sok belső meg-

világosíttatást, sok erőt nyertek magyar sorsunk keresztyén hitünk szolgálatában további munkálkodásukra.

Makkai Sándor dr. kétszer szólott a nagy közönséghez. Először a református templomban, a gyülekezethez, a délutáni vallásos ünnepen. Lebilincselő eszmélettel vezette hallgatóságát a Szeretetszövetség fogalmának, céljának, támogatása szükségességének és lehetőségének megértésére. A lélekbúvár, az ember és lélek ismeretben gazdag apostol ihlettségével tárta fel áhítatos hallgatósága előtt magyar fajtánk jellembeli fény- és árnyoldalait, keresztyéniségünk fogyatékosait s követendő utunk irányát az Idvezítő eme szavaiban adta meg: „nálam nélkül sem cselekedhettek!” Másodszor az úri kaszinóban tartott irodalmi estélyen. Itt az ember jövője, nemzetünk jövője egyetemes gondolatokból indulva ki, a tűzből kimentett üszök bibliai hasonlával illusztrálta fajtánk, nemzetünk sorsát. Reámutatott, hogy ezt a kimentett üszköt hiába próbálja elfújni két nagy szélvész, az egyik amely nyugatról, vagy a másik, amely keletről fúj, az üszök már kimenekült a tűzből, kimentette, kezében tartja Isten. Ő határozta el sorsát, rendeltetését, az Ő akarata mentette meg a tűzből, a pusztulásból és jelölt ki számára boldogabb jövőndőt.

Makkai Sándor dr.-nak, az egységes, lelki magyarság e nagy apostolának ünnepi beszéde sok csüggedő léleknek emelte hitét, tisztította látását. Aki a lelki magyarságért úgy tusakodik, mint Ő, annak minden szava cselekedetszámba menő bizonyoságtétel, melyekre úgy eszmél fel és éled trianon magyarja, mint tikkadt mezők füve az ég harmatától. Az ilyen magvetésnek Istene segedelmével lesz áldott aratása is.

A nap főbbi eseményeiről, az ünnepély részletes programjáról az alábbiakban számolunk be.

Délelőtt 10 órakor istentiszteleten Török József körmöri lelkész, egyházmegyei főjegyző végezte az Igehirdetés szolgálatát. Az Ige fényében a hit által való látás lehetőségeire és a keresztyén embernek e látás útján felismert kötelességeire buzdítván a gyülekezetet.

A délután öt órakor tartott templomi ünnepélyen imádkozott és bibliamagyarázatot tartott Kósa Zsigmond győrteleki lelkész, egyházmegyei tanácsbíró a gyermekről, a gyermeknek Krisztushoz vezérléséről és ennek áldásairól. Kozma Eszter úde, csengő hangon egy egyházi dal áhítatot keltő dallamának szárnyain emelte a lelkeket fénylő magasságok felé. A Fehérgyarmati Ének- és Dalegylet Rossini: „Áldások Istene” című dalának finoman kidolgozott előadásával, Végh Sándor református tanító Reményik Sándor egy szép költeményének hű tolmácsolásával szerepelt. A gyülekezeti összejövetelt b. Szabó Tibor lelkipásztor hálaadó, buzgó imádsága zárta be.

Este 8 órakor a fehérgyarmati úri kaszinóban nagy és előkelő közönség előtt Fekete Lajos tiszakörödi lelkész, az egyházmegyei lelkészegyesület elnöke mondott megnyitót. Lendülettel szavakkal üdvözölte a közönséget, majd a női hivatásról, a női mai társadalmi helyzetéről tartott elmefuttatás keretében élénk tetszést aratva mutatott rá a mai kor helytelen irányváltására következtében mutatkozó visszasságokra s egyetlen, isteni rendeltetésű hivatásul a Szentírásra hivatkozással a nő számára az

anyaságnak a családi élet tűzhelyénél betöltendő magasztos hivatását jelölte meg, világot megújító hatalom, életboldogságot árasztó hivatás gyanánt. A lelki elmélyülés mellett a vidámság aranyos perceit derítette a hallgatóságra a Dobay Sándorné igazgatónő vezetése alatt működő, a szeretet napfényében ragyogó kis gárda, a nyíregyházi Leánykálvineum továbbképzős növendékeinek a Szeretetszövetség szolgálatában áldásos munkát végző csoportja. Nehéz lenne jelzőket találni annyi szépség, annyi kedvesség és tiszta öröm színeinek és hatásainak jellemzésére és tolmácsolására, amennyit e bájos kis sereg az estély közönségének felmutatott, dalban, táncban, gondolatok, érzések tolmácsolásában. Tájékozásul mégis azok számára, akik nem látták és nem hallhatták őket, ideiktatjuk, hogy előbb egy ötletes, állandó derűt fakasztó vígjátékot adtak elő. Az örökség, majd egy allegorikus játékot „Napsugár” táncra címen. Nevüket is ideírjuk, hadd övezze a hála, azért az önzetlen fáradozásukért, melyet az Úr kicsinyeiért itt is oly lelkesen teljesítettek és hadd övezze a szeretet azok lelkében, akik ez estén a derű és tiszta öröm ragyogását látták, élvezték előadásukban. Tehát: Buna Sára, Soós Katalin, Kerekes Vilma, Derzi Eta, Helmezy Katalin, Janka Mili, Molnár Mariska, Rác Magda. Ugyancsak a gárdához fűződik egy művészi tehetségnek Dobay Sándor dr.-nak egy felülmúlhatatlan szépségű szaválata (Reményik S.: Ahogy lehet...) s ugyancsak egy pompás, déleceg táncoktós, melyet Soós Lillivel szintén Dobay dr. adott elő, művészi sokoldalúságának az egyik vígjáték egy komikus szerepében is fényes jelét szolgáltatván.

Igy a közönség szórakozásra vágyó része is megtalálta az estén örömét, de mindenképp végeztével kifejezésre kell juttatnunk azt a meggyőződésünket, hogy a rendezőség *missziót* teljesített, nemcsak a kimondott cél, hanem a magyarság és tisztultabb keresztényiség érdekében is, mikor ez ünnep megrendezését tervbe vette és végrehajtotta.

GY Á S Z R O V A T

Újlaky Béla emlékezete.

Az egyetlen földi jutalom, melyet elhunyt kedveseinknek, érdemes barátunknak, nagy embereinknek még adhatunk, a hálás kegyelet, a tisztelő megemlékezés. Ennek a pálmája illeti azon elhunyt érdemes lelkéztársunkat is, kinek nevét jelen szerény soraim felibe cím gyanánt odairtam.

Újlaky Béla az Úr Jézus egyik igénytelen érdemes szolgálója volt, ki azt a pályát futotta közöttünk, melynek irányelveit maga az Úr Jézus szabta meg. Újlaky Bélát földi hiúságok: cím, rang, méltóság nem befolyásolták, nem irányították. Állandóan egyszerű, igénytelen egyéniség volt és maradt, ki mindig csak használni vágyott. Egy bölcs józanságával tudta mérlegelni az élet ama külső jelenségeit, melyek ma egyre több-több embert megkörnyékeznak és be is hálózhatnak, melyről bölcs Salamon rég mondotta, hogy azok csak „hiúságok hiúsága, hiabavalóságok”. A szó

igazi értelmében eszes ember volt, ki ellenfeleit (ha voltak), elmés, szarkasztikus ötleteivel, megjegyzéseivel egy-kettőre elintézte, legyőzte. Egész gondolkozása, eszme- és gondolatvilága a realitáson alapult, a józan élet talaján épült fel, de egyúttal nagy olvasottságról, sok ismeretről tanuskodott. Életmódjában, ha nem is volt Diogenes, de a bölcs józanságával az arany egyszerűsége törekedett, minekfolytán meg lehetős jöletre, anyagi függetlenségre tett szert. Nem tudok rá esetet, hogy elveit, meggyőződését bárkinek szolgálailag alárendelte volna.

„Ároni család”-ból született Vitkán (Szatmár m.). Atyja ugyanott volt lelkész. Iskoláit a debreceni református Kollégiumban végezte. Szolgált mint segédlelkész Jándon, Dédán, Döghében, Kántorjánosiban, Dombrádon. Rendes lelkész volt Jákón, Angyalosban, Macsolán és Hodászon, utóbbi helyen 1911 augusztusától 1937 december 29-én bekövetkezett haláláig. Működését nem szabad közönséges mértékkel mérni, az általánosság szemüvegén át vizsgálni. Az ú. n. „átlagosság”-nak felette állott. Hogy p. o. Hodászon milyen áldásos tevékenységet fejtett ki, ezt csak akkor ítélni lehet meg, ha az előző korszakokat főbb vonásaikban megismerjük. Mert előtte, sajnos, az egyházi állapotok Hodászon eléggé siralmasak voltak... Én még káplán koromból emlékszem ezekre. Az iskolai tanítás és nevelés, a felnöttek hit- és erkölcsi élete bizony nagyon gyöngye volt Hodászon; Újlaky Bélára várt a nehéz feladat, hogy a szomorú állapotokat megjavítsa. Természetes, hogy teljes sikert egyszerre nem érhetett el, mert egy-egy korszak hibáinak eltüntetésére, mulasztásainak helyrehozására háromszor akkora erő is kívántatik. Újlaky Béla először is a lelkészi állás tekintélyét állította helyre. A templom gyakorlatát állandóvá tette. Az iskolákat kötelességeik pontos teljesítésére szorította. A társadalmi élet irányítására is befolyást gyakorolt. A hitetlen és erkölcstelen életmódot szakadatlanul ostromozta; azok ellenkezőjére hathatos példával szolgált... Az egyház iránti hűséget igyekezett a szívekbe plántálni; az ősapák nagy emlékeit, áldozatkésztségét az elmékben felújította. Szembeszállt az irigy rosszakarattal, elfogultsággal, értetlenséggel. A kemény harc rizikóját vállalta, túrvén a méltatlan bántalmakat, üritvén bátran a keserű poharat is. Új iskolát épített; korszerű paplakot emelt, templomot renovált, tornyot épített, új orgonát létesített. Az akadékoskodó elemeket az útból elhárította és sok nehéz, sőt keserves küzdelem után az egyház újjászületett, s benne a hit és erkölcsi élet fellendült.

Ma a törvénytelen születések száma leapadt, kiterők alig vannak, de áttérők igen. A virágzási folyamat anyagi és szellemi téren megindult s ehhez az alapot mindenestre Újlaky Béla rakta le, ki is e részben méltán mondhatná önmagáról a klasszikus költővel: Non omnis moriár. Erős hite, vallása és egyháza iránti törhetlen buzgalma nem ismert akadályt. Hadilábon állott mindazokkal, kik itt útjában állottak.

Az egyházmegyét is, mint köz- és gyámintézeti pénztárnok nagy hűséggel és hozzáértéssel szolgálta hosszú idő óta. Tanácsbíró is volt, sőt vármegyei bizottsági tagként is szerepelt. Benne a magyar protestáns Sionnak egyik érdemes harcosát, őrállóját vesztettük.

Életpályája találjon minél több követőkre egy-

házi rendünkben ! Emlékezte legyen áldott mindenha közöttünk !

Gebe, 1938 január.

Id. Szigethy Gyula,
lelkész.

berei Berey Józsefné szül. királydaróci Asztalos Mária a nagyecsedí nyug. esperes-lelképásztor özvegye, a nagyecsedí református Lorántffy Zsuzsanna-egyesület alapító elnöke ezévi január hó 15-én, életének 67. s boldog házasságának 50. évében hosszas szenvedés után, Újpesten csendesen elhunyt. Temetése 1938 január 18-án volt az újpesti megyeri új köztemető halottas házából.

Özv. Szarka Boldizsárné szül. Sárkány Borbála, a vetési református egyház volt lelképásztorának, a szatmári református egyházmegye volt esperesének hitvese, életének 90. évében, Panyolán 1938. évi február 5-én visszadta lelkét Teremtőjének. Földi porait 1938. évi február hó 8-án a panyolai temetőben helyezték örök nyugalomra.

K Ü L Ö N F É L É K

A magyar reformátusok debreceni világgyűlése. A magyar református egyház tizenkét vezetőségének kibocsátotta a meghívót a világ minden részébe a szétszórta élő magyar reformátusok első óhazai világgyűlésére. Az Országos Református Lelkészegyesület Székesfehérváron tartott multévi közgyűlése határozta el, hogy a Magyarok Világkongresszusa alkalmából, ez év augusztusában, közvetlenül a budapesti világkongresszus után, Debrecenben megrendezi a magyar reformátusok világtalálkozóját. Fokozza a találkozó jelentőségét az a tény, hogy ennek az esztendőnek öszén ünnepli fennállásának negyyszázados fordulóját a debreceni ősi Kollégium s a kimagasló esemény a magyar reformátusok világgyűlésén résztvevőknek alkalmat nyújt arra, hogy éppen Debrecen városában adhassanak hálat Istennek mindazokért a lelki és szellemi javakért, amelyekkel Ő az egész nemzetet megajándékozta a debreceni Kollégiumban, általában az egész magyar református egyház művelődést sugárzó intézményeiben.

Az ünnepélyes meghívó többi között így szól: „Szerezzetek hívnak minden külföldön élő magyar református embert a debreceni nagy napra, augusztus 23-ra. Jöjjetek minél többen, hadd buzdulhassunk fel kölcsönösen egymás hite által. Mert mi mindnyájan egy lelki testnek tagjai vagyunk, „egy Lélekkel ittattunk meg”, „elhívásunknak egy reménységében ivattattunk el is”; egy a hitünk, egy a keresztségünk, egy a nyelvünk és egy a szellemi örökségünk. Mindenekfelett pedig egy a mi Istenünk, a ki nek kifürkészhetetlen és végéremehetetlen akaratából ma már e világ sok országában magyar nyelven is hirdetik az Ő Igéjét és magyar nyelven is imádják Őt. Az Országos Református Lelkészegyesület szokásos évi konferenciáját és közgyűlését szintén Debrecenben tartja s így alkalom nyílik arra, hogy a református világgyűlés résztvevői a Magyarországi Református Egyház lelképásztoraival is találkozhassanak. A Debreceni Református Egyházközség is örömmel ajánlja fel ez alkalomból vendégszeretét az odaszerelő külföldi magyar református testvéreknek. A Magyar Reformátusok Világgyűlésének Szervezeti Irodája (Debrecen, Központi Egyetem) minden külföldi magyar református testvérünk július hó elsejéig való jelentkezését szeretettel várja és fogadja; előzetes jelentkezés esetén az augusztus 25-i debreceni ellátásról magyaros vendégszeretettel gondoskodik. Debreceni szállását azonban jól előre mindenki sajátmaga biztosítsa. A Szervezeti Iroda legfeljebb csak a szállodai szobák legalább egy hónappal előre történő megrendelésének közvetítésére vállalkozhatik. Magyar Református Testvéreink! Jöjjetek el a debreceni magyar világgyűlésre minél többen, „igyekezzvén megtartani a Lélek egységét a békességnek kötelekében. A Magyarországi Református Egyház, az Országos Református Le-

készegyesület és a Debreceni Református Egyházközség nevében hívnak és várunk mindnyájatokat !”

A meghívót *Ravasz László, Farkas István, Medgyaszay Vince, Maklár Károly* püspökök, *Balogh Jenő, Telek-József gróf, Vay László báró, Farkasfalvi Farkas Géza* egyi házkerületi főgondnokok, *Kölcsey Sándor*, Debrecen város polgármestere és főgondnoka, *Juhász Nagy Sándor*, mint a debreceni egyházközség főjegyzője, *Vasady Béla* debreceni egyetemi tanár és *Molnár Zoltán* hajdúhadházi lelkipásztor, ORLE. főtítkárok írták alá. (Magyar Értesítő.)

A református teológiai tanárok országos konferenciája február hó 2. és 3. napján volt Debrecenben. Ezen a konferencián résztvettek Budapestről: Dr. Kovács J. István, Dr. Sebestyén Jenő, Dr. Csekey Sándor, Dr. Budai Gergely; Pápáról: Dr. Pongrácz József, Dr. Tóth Lajos, Dr. Trócsányi Dezső, Dr. Török István; Sárospatakról: Dr. Marton János, Dr. Mátyás Ernő, Dr. Zsiros József és Dr. Nagy Barna; Debrecenből a hittudományi kar tagjai, Csánki Benjámin és Dr. Kállay Kálmán kivételével, mivel ők betegségük miatt nem lehettek ott. — A konferencia előkészítésével Dr. Kállay Kálmán foglalkozott, mint lelkész-képzőintézeti igazgató. A konferencia elnökül Dr. Erdős Károlyt, alelnökül Dr. Sebestyén Jenőt, Dr. Trócsányi Dezsőt és Dr. Mátyás Ernő akadémiái igazgatókat, jegyzőül Dr. Marton János és Dr. Nagy Barna akad. tanárokat választotta meg. A konferencia tiszteletteljes üdvözlét küldte az Egyetemes Konvent Elnökségének és az egyházkerületek Püspökeinek. — A konferencia a Dr. Makkai Sándor által vezetett áhitattal kezdődött. A konferencia egyetlen tárgya az öt éves teológiai tanfolyam megbeszélése volt. A tárgyalás tartott másfél napon át odaadó, beható, alapos megvitatásokkal úgy, hogy a megállapodás egyhangúlag történt. Eszerint az Egyetemes Konventhez az a felterjesztés ment fel, hogy a teológiai tanfolyam öt évre terjesztessék. Az új tantervben benne lesznek mindazok a tárgyak, amelyek eddig előadattak, ezeken kívül még néhány igen fontos és időszerű gyakorlati collegium. Nagy gonddal volt a konferencia arra, hogy a heti óraszám ne legyen olyan nagy, mint ahogy az a mostani tanterv szerint van. A gyakorlati kiképzés sokkal intenzívebb lesz az új tanterv szerint. — A konferencia tagjai első napon testületileg tisztelegtek Maklár Károly püspök előtt. Ez alkalommal a konferencia tiszteletét Dr. Kovács J. István tolmácsolta. Megnézték a konferencia tagjai az egyetemet, ahol Dr. Csikesz Sándor rektor fogadta őket kollegiális szeretettel. Itt Dr. Mátyás Ernő volt a konferencia érzelmeinek kifejezője. Február 2-án délben Dr. Révész Imre dékán, 3-án délben Dr. Csikesz Sándor rektor, a többi alkalommal a tiszántúli egyházkerület látta vendégül a konferenciát.

Egyházkerületi tanács- és bírósági ülések. A tiszántúli egyházkerület tanácsa február 12-én délelőtt tartotta ülését, az időszaki bíróság pedig 11-én és 12-én délután 15 bírósági ügyet tárgyalt le.

Maklár Károlyné kiténtetése. A debreceni Jótékony Nőegylet legutóbb ünnepelte elnökét: Sass Bélánét és Maklár Károlyné alelnököt, abból az alkalomból, hogy a Társadalmi Egyesületek Szövetsége jubileumi keresztjével tüntette ki őket, hat más társukkal együtt.

Medgyaszay Vince, a dunántúli református egyházkerület püspöke most ünnepelte Pápán születésének hetvenedik évfordulóját. A Püspököt az egyházkerület és intézményei küldöttségeikkel üdvözlözték. Medgyaszay Vince három évvel ezelőtt lépett az elhunyt Antal Géza dunántúli püspök örökébe. Előzőleg Berhidán és Lepsényben 34 éven keresztül volt lelképásztor, 1925-ben pedig az egyházkerület lelkesi főjegyzőjévé választották meg.

Új unitárius püspök Erdélyben. Az erdélyi unitárius püspöki széket, amely Dr. Boros György eddigi püspök nyugalmabonulásával megüresedett, január 16-án töltötték be, amikor is az unitárius egyház főtanácsa egyhangúlag Dr. Varga Béla eddigi püspökhelyettesét, az unitárius egyház lelkesi főjegyzőjét választotta meg püspöknek.

A Debreceni Csokonai Kör örökös tagjává választotta Dr. Makkai Sándor egyetemi tanárt.

A Kormányzó úr elismerése Dr. Sz. Kun Béla egyetemi professzornak. A Kormányzó úr a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy Dr. Sz. Kun Béla debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetemi tanárnak, az egyetemi oktatás és tudományos irodalom művelése terén négy évtizeden át kifejtett buzgó és eredményes munkásságáért újbóli elismerését tudtul adják.

Dr. Barabási Kun József debreceni egyetemi tanárt, miskolci főgondnokot a tiszánineni egyházkerület világi tanácsbírájává választották.

Dr. Fazekas Jenő, kollégiumunk volt jeles tanárát, a tartui magyar tudományos intézet lektorát az észti tudós-társaság 100 éves jubileumi ünnepélye alkalmával rendes tagjává választotta.

Tamás Ferenc debreceni segédlelkészünket az Egyetemes Konvent meghívta az ifjúsági missziói lelkészi teendők ellátására.

Vitéz Maklár Lajos hajdúnánási orgonista-kántort, a Magyar Énekvezérek Országos Egyesületének elnökét, Maklár Károly püspök a tiszántúli református egyházkerület ének- és zeneszakértőjévé kinevezte.

Házasság. **Dr. Farkas Pál** debreceni lelképásztor és **Nád-házy Éva**, Nád-házy Bertalan diósgyőri lelképásztor és Vintze Márta leánya január 25-én tartották esküvőjüket a diósgyőr-vasgyári templomban. Az esketési szertartást Farkas István miskolci püspök végezte.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság január 25-én Budapesten tartotta közgyűlését. A Társaság elnökévé választotta Dr. Kápi Béla evangélikus püspököt és Dr. Makkai Sándor debreceni egyetemi tanárt. A Protestáns Szemle új főszerkesztője Dr. Makkai Sándor lett.

Tisztújítás a Debreceni Tanári Körben. Az Országos Középiskolai Tanáregyesület debreceni köre tisztújító ülést tartott a református gimnázium tanácstermében. A Kör elnökévé Dr. Papp Ferenc tanügyi főtanácsos, egyházkerületi középiskolai felügyelőt, a Dóczi-leánygimnázium igazgatóját választotta meg. Az alelnökök közé megválasztották Dr. Kun Sándor gimnáziumi igazgatókat, főtitkárrá Dr. Szondy György gyakorlógimnáziumi tanárt választották meg.

Lelkészképesítő vizsgálatok. Az elmúlt héten folytak le a tiszántúli egyházkerület bizottsága előtt az I. lelkész-képesítő vizsgálatok, a következő eredménnyel:

Jól képesítettek: Dávidházy László Gábor, Katona Gyula, László Katalin Mária, Ludász Gyula, Megyeri Béla és Szendrei Károly Ferenc.

Megfeleltek: Balogh Ferenc, Orosz János Gyula, Sággy Lajos, Telkes György, Udvarhelyi György és Varga Tibor László.

A II. lelkész-képesítő és utána a vallás tanári vizsgálatok a következő héten történnek s ezeknek eredményét lapunk jövőhavi számában fogjuk közölni.

A tiszántúli református egyházkerület téli ifjúsági táborán 70 községből 90 ifjú vett részt. A konferencia egy héttel tartott a Kollégiumban. A konferencia védnöke Maklár Károly püspök volt, vezetői Dr. Kállay Kálmán egyetemi tanár és Dr. Ferenczy Károly leánykálvineumi igazgató. A konferenciának az volt a célja, hogy a lelképásztorok és tanítók mellé KIE segítő-vezetőket képezzen a földműves ifjúságból.

A Debreceni Kollégiumi Diákszövetség legutóbbi összejövetelén Dr. Nagy Sándor kollégiumi vallás tanár a Kántusról tartott előadást, amely ebben az évben tölti be fennállásának 200. évfordulóját. Végigvezette a hallgatóság előtt a Kántus útját, ismertetve az egykori karnagyokat, bőven foglalkozva a Kollégium kiváló énektanára: Mácsay Sándor jellemzésével.

A debreceni Kollégium gimnáziuma január 22-én este 8 órai kezdettel, az Arany Bika dísztermében szépen sikerült Csokonai-teaestélyt rendezett.

Feleségképző Akadémia címmel a kecskeméti református Leánykör előadásorozatát rendez, azzal a céllal, hogy az evangélium világosságánál megbeszélgessék a gyülekezet leányaival és fiatalasszonyaival azokat a feladatokat, amelyek a házasságban reájuk várnak.

Százéves énekkar. A munkácsi református gyülekezet megható ünnepség keretében ünnepelte meg egyházi ének-kara megalakulásának 100. évfordulóját. Délelőtt alkalmi istentiszteletet vezetett be az ünnepélyt, melyen Bary Gyula beregi esperes prédikált, az istentisztelet után tartott díszközgyűlésen pedig Bertók Béla püspök tartott nagyszabású megnyitói beszédet.

A Debreceni Városi Dalegylet 75 éves jubileumát június hó folyamán ünnepli. A nagyszabású jubileum alkalmával ünnepi beszédet Maklár Károly püspök fog tartani.

Az egyházi lapokban közlések a hűtlen reformátusok nevét. Miskolcra jelentik, hogy az ottani református egyház népmozgalmi adatait hivatalos jelentésben most tették közzé s a jelentés felsorolja az egyház kárára reverzalist

adott egyháztagek nevét is. A statisztika egyébként nem kedvezőtlen: a múlt év folyamán Miskolcon házasságra lépett 272 pár közül az egyház javára megegyezett kilencvennégy, kárára csupán negyvenöt esetben kötöttek, betért az egyházba ötvenegy másvallású, onnan kilépett harminchét lélek. — Ugyanígy járt el a makói egyház is. Gyülekezeti lapjában név és lakáscím megjelölésével közzétette annak a 26 házassulónak adatait, akik reverzalist kötöttek kárunkra.

Ady Endre-alapítvány. Özv. Ady Lőrincné végrendeletében az Érmindszent községben levő, Ady-emléktáblával megjelölt házat, mint fia: Ady Endre emlékéért szolgáló alapítványt a zilahi református *Wesselényi-kollégiumra* hagyta. Az alapítvány jövedelme a kollégium szegénysorsú tanulóinak segélyezését szolgálja.

Dr. Ineze Gábor budapesti lelkész február hó 4-én Debrecenben, Kálvin-tér 5. sz. alatt a Baltazár-teremben vetített képes előadást tartott Európa protestáns országairól.

Bécsben a magyar reformátusok számára január 23-án Böszörményi Jenő szentesi lelképásztor tartott istentiszteletet.

Rocekeller böleselete. Az elhunyt amerikai baptista dollármilliórdos többször elmondta, mi a véleménye a vagyonról, vallásról, emberszeretetről, jótékonyaságról stb. Íme, pár kikapott részlet véleményéből: A műveltséget jelentő tényezők egyik legfontosabbika az erkölcsiség és keresztyén vallás haladása.

Én sohasem vagyok pesszimista, sohasem esem kétségbe. Hiszek az emberben és az emberi testvériségben és meg vagyok győződve, hogy végeredményképpen minden jóra fordul mindenki javára.

Tedd mindazt a jót, amit csak tenni tudsz.

Légy komoly.

Ne légy félnék dolgozni.

Tarts ki. Ha tévedsz, emlékezz, hogy tévedni emberi. Kísérelj meg újból és pedig keményebben.

A gazdag szülők gyermekeinek koránt sincs akkora eshetőségük a sikerre, mint azoknak a fiúknak, akik a vidékről azzal az elhatározással jönnek fel, hogy valamit csinálnak ebben a világban.

Addig nyújtózkodjál, ameddig a takaród ér.

Szerintem gyorsan lejtőre kerül az a fiatal ember, aki az életet adósságcinálással kezdi.

A tiszta lelkiismeret többet ér és nagyobb vigasztalás, mintha valakinek sok pénze van.

Nincs semmi a világban, amit a keresztyén közösséggel össze lehet hasonlítani: semmi sem tud más kielégíteni, csak Krisztus.

Beszélő számok. Az Országos Református Szeretetszövetség 1937-ben árva-, agg-, rokkant- stb. intézeteinek felszerelésére 51,186'30, fenntartására 95,228'18, összesen 146,414'48 pengőt fordított. Ezzel szemben bevétel volt tagdíjakból 41,705, adományokból 12,015, estélyekből 6152, árvanapból 7146, államszegélyből 5488, ellátási díjakból 50,393 pengő. Egyéb fedezet vegyesekből s a jelentékeny áthozatalból állott elő. A 75,000 Naptárra kiadása volt 13,071'12 pengő, bevétel 12,950'82 pengő, tehát a nvolcív Naptár 24 filléres ára nem nyújt teljes fedezetet. Még rosszabb a helyzet az Értésítőnél, amely 1653'43 pengő kiadás mellett 622'65 pengő bevételt tüntet fel, de ez a két kiadvány, mint propaganda-eszköz, mégis fenntartandó, mint amely másutt fizeti ki magát. Hat év alatt reményre jogosító eredmény. Isten áldása kísérje fejlődése további útján!

A baranyai példa. Egy budapesti úr sokallotta egyházi adóját és emiatt ki akart térni az egyházból. Lelképásztora szelíden fogadta és a baranyai törpe gyülekezetek adófizetőinek terhére hivatkozott előtte. Ez annyira meggyőzte, hogy nemcsak elállt szándékától, hanem házáat és szép könyvtárát is a református egyháznak ajándékozta.

Gyermek és kutya. A mai élet fájdalmas, szomorú jelensége, hogy sok-sok házaspár gyermek helyett kutyára pazarolja a szeretetét. Természetesen nem a nép egyszerű gyermekeinél van ez így, hanem a városi, elsősorban pedig budapestieké vezetnek e téren. Beszédés bizonyossága ennek az a statisztika, amelyet a „Keresztyén Család” január 23-i száma közöl, melyszerint Budapesten a gyermekek száma 1900-tól kezdve folyvást csökken.

A budapesti egy éven aluli gyermekek száma 1900-ban 17,418, 1921-ben 15,931, 1930-ban 10,602, 1937-ben 9600. Tehát nem egészen 40 év alatt csaknem felére csökkent le a budapesti egy éven aluli gyermekek száma.

Ezzel szemben Budapesten a kutyák száma 1900-ban 11,460, 1921-ben 19,426, 1930-ban 17,186, 1937-ben 22,692. Amíg tehát az egy éven aluli gyermekek száma a felére csökkent, addig a kutyák száma megkétszereződött!

Megdöbbenő adatok ezek, amelyeken lehet gondolkozni!

HIVATALOS ÉRTESETÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

254—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a lelkési kongruának a kegyeleti idő tartamára a lelkész özvegye és árvái részére való kiutalása tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 6654—1937. II. szám alatt kelt leirata szerint az 1937. évi november hó 30-án tartott minisztertanács hozzájárult ahhoz, hogy:

1. a törvényesen bevett vallásfelekezeti és 1937. évi október hó 31-e után elhalt lelkészek özvegyei, illetőleg kiskorú árvái részére a férj, illetőleg az apa elhalálása napját követő három hónapon át kiutaltassanak mindazok az illetménykiegészítő államsegélyek (kongrua, korpótlék, családi pótlék, vagy családi pótléksegély), melyek az elhalt lelkész részére járnának abban az esetben, ha az említett időben az illető még életben lenne és tényleges szolgálatban állna;

2. az említett idő tartama alatt az elhalt lelkész teendőinek ellátására netán alkalmazott lelkész részére semmiféle címen vagy néven illetménykiegészítő államsegélyek ki nem utalhatók.

Erről a nagytiszteletű esperes és lelkész urakat tudomás és további megfelelő eljárás végett oly felhívással értesítem, hogy az illetménykiegészítő államsegélyben (kongruában, korpótlékban, családi pótlékban, vagy családi pótléksegélyben) részesülő lelkészek elhalálásának hozzám történő bejelentése alkalmával — a bélyegtelen halotti anyakönyvi kivonat csatolása mellett — szíveskedjenek azt is jelenteni, hogy az elhalt lelkész által életében élvezett szóbanlévő illetménykiegészítő államsegélyek a lelkész elhalálása napját követő három hónap tartamára névszerint kinek a kezébe (özvegynek, illetőleg árváknak, illetőleg gyámnak) és hova (pontosan mely címre) legyenek utalványozandók.

Debrecen, 1938. január 18.

Maklár Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

321—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a vegyesházasságból származó gyermekek vallása ügyében.

Az Országos Zsinat elnökségének a vegyesházasságokból születendő gyermekek vallásáról egyházunkra nézve káros megegyezés kötése tárgyában 7902—1937. szám alatt kibocsátott körlevelét és Utasítását az érdekeltekkel az alábbiakban szó szerinti másolatban, szigorú alkalmazkodás végett közlöm.

Debrecen, 1938. január 20.

Maklár Károly,
püspök.

KÖRLEVÉL

a magyarországi református egyház valamennyi hatóságának, testületének, intézményének, tisztviselőjének és tagjának.

Újabb időben egyre gyakrabban hangzott el az a panasz, hogy református egyházunk hívei vegyesházasságok kötése alkalmával születendő gyermekeik vallásáról egyházunkra nézve káros megegyezést kötnek. Ez a cselekedet egyházunkat gyökerében támadja meg, mert megakadályozza azt, hogy Isten szövetsége az igaz egyház formájában nemzedékről-nemzedékre fennmaradjon és tovább fej-

lődjék. Aki tehát ilyen cselekedetet követ el, vétkezik az Egyház Ura és az ő dicsőséges testének, az Anyaszentegyháznak isteni rendeltetése ellen.

Az Ige alapján megépült anyaszentegyházunk felelős állóinak kötelessége volt ez a nehéz tétel és egyházunk legmagasabb törvényhozó és intézkedő testülete, az Országos Zsinat elé vinni és tőle kérni olyan határozatot, amely Jézus Krisztus magyar református egyházában e kérdés körül a rendet és fegyelmet egységesen és törvényesen biztosítja.

Országos Zsinatunk ezévi december 11-én tartott üléséből egy Utasítás kiadását rendelte el, amely a házasságú felek között a gyermekek vallása ügyében kötött és egyházunkra nézve sérelmes megegyezés esetén a követendő eljárást meghatározza.

Ez Utasítás hiteles szövegét azzal közöljük a magyarországi református egyház minden hatóságával, testületével, intézményével, tisztviselőjével és tagjával, hogy azt a mai naptól kezdve mint élő jogszabályt megtartani és megtartatni kötelességüknek ismerjék.

Adja a kegyelem Istene, hogy az ő egyházában, amelynek igaz voltát a tiszta Ige hirdetésén, a sákramentumok helyes kiszolgáltatásán kívül, a szeretetből és igazságból táplálkozó egyházfegyelem jegyzi, mindenek ekesen és szép renddel történjenek, s e rendelet végrehajtásából is a Szentháromság egy örök igaz Isten nevére dicsőség térjen.

Kelt Budapesten, 1937. Karácsony havában.

Az Országos Zsinat elnöksége:

Dr. Balogh Jenő sk.,
a dunántúli egyházkerület főgondnoka, világi elnök.

Dr. Ravasz László sk.,
a dunamelléki egyházkerület püspöke, lelkész elnök.

UTASÍTÁS

a házasságú felek közt a gyermekek vallása ügyében kötött, egyházunkra nézve sérelmes megegyezés esetén követendő eljárásra.

1. §. Minden egyháztag, de különösen a presbitérium minden tagja köteles figyelemmel kísérni, hogy az egyházközösségben kik szándékoznak vegyesházasságot kötni s az erre vonatkozó tervet a lelképásztornal közölni.

A lelképásztor az egyházközösségnek azt a tagját, aki másvallásúval vagy vallásfelekezetenkívülivel kíván házasságra lépni, komolyan intse az egyház iránti kötelességére s különösen övja attól, hogy utódait más vallásra átengedve, ezzel hite és egyháza ellen hűtlenséget kövessen el. Együttal mind őt, mind családját tagjait, kivált szüleit figyelmeztesse azokra a következtetésekre, melyek a gyermekek vallása ügyében más vallásfelekezet javára kötött megegyezés miatt egyházunk tagját sújtják.

Eredménytelenség esetén a figyelmeztetést ünnepélyes formában, tanuk előtt is meg kell ismétlni. Amennyiben a lelképásztornak személyes vagy tanuk jelenlétében megismételt figyelmeztetése nem volna lehetséges, a figyelmeztetést írásban is meg lehet tenni.

2. §. Az az egyháztag, aki születendő gyermekei más vallásban nevelésére megegyezést kötött, az E. T. I. tc. 29. §-a értelmében a választójogra érdemtelen. Ennek megállapításához nem kell bírói eljárás. Azt, akiről a presbitérium megállapítja, hogy egyházunkra sérelmes megegyezést kötött, a választók névjegyzékéből az évenkénti kiigazítás legközelebbi alkalmával ki kell hagyni, valamint azt is, aki ellen akár a felszólalás, akár az egyházmegyei elnökséghez adott felebbezés rendén ezt a tényt bizonyítják. A kihagyásról az egyháztagot írásban kell értesíteni. Etekintetben az, hogy a megegyezés mikor kötött, közömbös, mert a törvény a káros megegyezés megkötését feltétlen kizáró oknak állapítja meg. Aki a választói névjegyzékbe fel nem vehető, elveszti a választóhatóság jogát (I. tc. 35. §) és viselt egyházi tisztségéről (I. tc. 45. § 2. bekezdés, 87. § 2. bekezdés, 122. § 2. bekezdés) lemondottnak tekintendő.

A választójogból való kizárás tartamára és megszűnésére is a 7. § rendelkezései irányadók.

3. §. Azt, aki egyházunk kárára megegyezést köt, az egyház nem tartja alkalmasnak a Jézus Krisztussal való egyesülés szent jegyeiben részesedésre, miután ez a gyülekezettel való lelki közösség pecsétje is. Ezért azt az egyháztagot, aki születendő gyermekeinek más vallásban nevelésére kötött megegyezést, illetékes lelképásztora a jelen

szabályrendeletre való hivatkozással hívja fel arra, hogy addig is, míg ügyében az egyház fegyelmi bírósága ítéletet hoz, az úrvacsorával éléstől tartózkodjék, mert csak kárhozatot eszik és iszik magának. A felhívás megtörténtét a presbitérium legközelebbi ülésén jelenteni kell. Ugyanezt a felhívást tegyék meg a lelkipásztorok az úrvacsorai szertartási beszédben azokhoz, akiket a helybeli, vagy más egyházközségek bíróságai az úrasztalától eltiltottak.

4. §. A káros megegyezést kötő egyháztag házassága egyházi megáldásban nem részesülhet. Egyébként az istentisztelet és más vallásos összejövetelek látogatásában nem akadályozható. Halála esetén keresztyén módon el kell temetni, azonban helyi szabályrendelettel meg lehet állapítani, hogy ilyen esetben díszesebb temetés (harangozás, sírhely kijelölése, ünnepélyes szertartás) mily mértékkel mellőzhető.

Megszégyenítő eljárást (a házasságkötéskor kiharangozást stb.) alkalmazni nem szabad. Ellenben a káros megegyezést adók nevét az egyházi bíróság vonatkozó határozatának jogerőre emelkedése után, valamint a népmozgalmi adatok újév napján szokásos közzétételekor ki kell hirdetni s ez ilyenkor az egyházközség lapjában való közzététellel is történhetik.

5. §. Az az egyháztag, aki kiskorú gyermeke másvallásúval egyházunkra nézve sérelmes megegyezés adása mellett kötött házasságában mint törvényes képviselő, vagy mint beleegyezésre jogosult szülő beleegyezését adja, az E. T. I. tc. 27. § d) pontjában megírt köteleességet súlyosan megsérti s ezért a 3. §-ban foglalt felhívást hozzá is kell intézni és egyszersmind fel kell hívni arra is, hogy viselt egyházi tisztségéről mondjon le.

Ez a következés elmarad, ha a törvényes képviselő (szülő) az egyházunkat sértő házasságba adott beleegyezésével elkövetett hibáját töredelmesen megbánja s ezt a gyülekezet előtt kinyilvánítja.

6. §. Az ellen, aki egyházunkra sérelmes megegyezést kötött, valamint az ellen, aki a sérelmes megegyezés mellett kötött házasságnál bármilyen módon (beleegyezés adásával, tanuskodással stb.) önként közreműködik (I. tc. 27. § d) pont) az E. T. VI. tc. 46. § B) pontja alapján hithűségbe, törvényszabta egyháztagsági köteleességbe ütköző cselekmény miatt az illetékes egyházi bíróság elnöksége köteles az eljárást megindítani. Evégből bármely egyháztag is fegyelmi panaszt emelhet. Az ez okból folyamatba tett bírói eljárásnál az egyházi törvénykezéstről szóló VI. tc. szabályai irányadók s különösen a 46. § B) pontjának, valamint a 47. § B) pontja utolsó bekezdésének rendelkezéseit a legnagyobb gonddal meg kell tartani.

Ha — amitől Isten óvjon — az egyházunkra káros megegyezés kötése vagy az ezzel kötött házasságnál önkéntes közreműködés miatt fegyelmi eljárást olyan egyháztag ellen kell indítani, aki bármilyen egyházi tisztséget tölt be, illetékes bírósága az egyházi tisztsége szerint határozódik meg s ilyen esetben a VI. tc. 47. § A) pontja alatt írt büntetések is kiszabhatók. Ha egyházi tisztséget nem viselő egyháztag ellen indul az eljárás, csupán a 47. § B) pontja alatti büntetéseknél van helye. Figyelemmel kell azonban lenni arra, hogy azzal szemben, aki a sérelmes megegyezést maga kötötte, a 47. § B) b) pontjában írt büntetést kiszabni felesleges, mert a választójogának és választhatóságának elvesztése a cselekmény elkövetésének magától beálló következtetése.

Az eljárást keresztyén szigorúsággal és szeretettel kell végezni s az egyházi törvényben meghatározott büntetés-nemekén kívül másféle büntetést alkalmazni nem szabad.

7. §. Az egyházunkra káros megegyezés adásáért a VI. tc. 47. § B) c) és d) pontja szerint kiszabott büntetés legalább egy, legfeljebb öt évre szól. Az ítéletben kiszabott időnél előbb megszűnik a büntetés hatálya akkor, ha a káros megegyezést adó egyháztag a megegyezés káros következtetését elhárítja, nevezetesen a házasság meg sem köttetik, vagy gyermektelenül megszűnik, vagy a másik fél egyházunkba tér át. A 47. § B) pontja alatt írt módon a büntetés hatálya a büntetés időtartamának elteltéig meg nem szüntethető, másrészt az ítéletben kiszabott idő elteltével sem szűnik meg magától, csak akkor, ha a megbüntetett egyháztag az egész gyülekezet előtt a templomban ünnepélyes formában nyilvánítja bűnének töredelmes megbánását.

Azonban, ha a káros megegyezést adó egyháztag büntetésének hatálya alatt életét veszélyeztető súlyos betegségben kéri az úrvacsora kiszolgáltatását, részére a lelkész

és kísérelje előtt tett bűnbánat után az úrvacsora az Istentiszteleti Rendtartás 24. §-ának figyelembe vételével kiszolgáltatandó.

8. §. A sérelmes megegyezésekre vonatkozó szabályokat minden olyan egyházközségben, ahol ilyen sérelmes megegyezés esete már előfordult, évenként legalább egyszer vasárnap délelőtti istentiszteleten a gyülekezet előtt a szöszékből ki kell hirdetni.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

547—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a nagytiszteletű esperes és lelkész urak és a tanító urak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” mult hó 1-én megjelent 1. számában, 83,600—1937. II. szám alatt a nem-állami elemi iskolai tanítók illetményeinek újabb szabályozása tárgyában közzétett rendeletre és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938 február 2.

Maklár Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

548—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a kebelbeli polgári iskolák tekintetes igazgatóságainak, a nagytiszteletű esperes és lelkész urak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” mult hó 15-én megjelent 2. számában 49,000—1937. V. 2. sz. alatt, a népiskola felsőbb osztályait végzett tanulók polgári iskolai különbözeti és magánvizsgálata tárgyában közzétett rendeletre és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938 február 2.

Maklár Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

550—1938. szám.

KÖRLEVÉL

az iskolai gyűjtések tilalmára vonatkozó törvényhely értelmezése tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 54,285—1937. V/2. ü. o. szám alatt kelt leirata alapján, adott esetről kifolyóan, félreértések elkerülése végett, az egyházi főhatóságom alatt álló valamennyi iskola igazgatóságával miheztartás végett közlöm, hogy az 1927. XIV. tc. 14. §-a, amelynek értelmében: „Nyilvánossági joggal felruházott tanintézetekben az ifjúság körében vagy az ifjúság által eszközözendő gyűjtésre, bármi is legyen a gyűjtés célja, engedély nem adható”, vonatkozik a vallásos iskolai egyesületekre is.

Debrecen, 1938 február 2.

Maklár Károly,
püspök.

Pályázati hirdetés

A debreceni református Dóczy-leánynevelőintézet leány-gimnáziumának fenntartótestülete pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett magyar-német szakos rendes tanári állásra. A megválasztandó tanár fizetése a nem-állami tanerők részére megállapított javadalommal minden tekintetben azonos. Pályázhatnak református vallású, okleveles magyar-német szakos középiskolai tanárok (férfiak

és nők). A pályázók az igazgatótanácshoz címzett, szabályszerűen felszerelt kérvényüket folyó évi április hó 1-ig küldjék be a leánygimnázium igazgatóságához. Az igazgatótanács a pályázók pedagógiai készségének és egyéni rátermettségének közvetlen megismerése céljából fenntartja magának azt a jogot, hogy a pályázók közül egyeseket bemutató-tanítás tartására szólíthasson be. Az állást szeptember hó 1-én kell elfoglalni. *Kolozsváry Kiss László* igazgatótanácsi elnök, *Dr. Papp Ferenc* igazgató.

Pályázat.

A révaranyosi református egyház pályázatot hirdet a betöltetlen kántortanítóságán helyettesi állásra. Pályázhatnak 69,030—1934. VI. VKM sz. rendelkezésnek megfelelő, várakozási idővel rendelkező kántortanítók, okmányaik 1938 február 21-ig való beküldése mellett. — Bemutatkozás előnyös. — Javadalom: Lakáshasználat, 10% helyi javadalom és hozzá megnyerendő államszegély. — Pályázat: Református Lelkészi Hivatal Révaranyos, u. p. Kópócsapáti küldendő.

FELHÍVÁS:

Nagyon örülök neki, hogy máris visszhangja támadt „Énekeskönyvünk dícséreteinek eredete” c. cikksorozatának. Annak még jobban örülök, hogy ennek eredményeképpen két dícséretnek (224. és 265.) szerzői is jelentkeztek, kiket vagy helytelenül, vagy egyáltalán nem említ énekeskönyvünk. Gondolom, lehetnek még többen is, akik eddig szerénységből nem nyilatkoztak. Nagyon kérem hát azokat az élő énekeszerzőket, akiknek e tekintetben közölnivalójuk vagy észrevételük van, közöljék azt velem minél előbb, hadd lássunk minél tisztábban énekeskönyvünk és dícséreteink multját illetően.

Hajdúnánás.

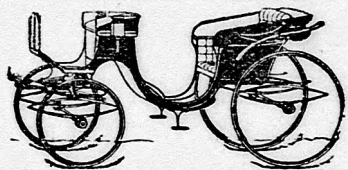
Dr. Horkay László, vallásánár.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

1932—38. években mondott egyházi beszédeimből mintegy negyvenöt-ötvenet, körülbelül 12—13 ívnyi terjedelemben még hűsvét előtt nyomtatásban megjelentetnék, ha megfelelő számú előfizetést kapnék. Előfizetési ár 3 P 50 fill., amelyet címemre kérek utalványon beküldeni. A könyv bolti ára természetesen jóval magasabb lesz. *Dr. Enyedy Andor*, Miskolc, Palóczy-u. 35. szám.

TARTALOM:

Soós Béla: Más lelkeszképzést?
Kelemen Gyula: Választó és választhatósági jog.
Baráth Imre: A falukutatásról.
Dr. Horkay László: Énekeskönyvünk dícséreteinek eredete.
Templomaink: Tömör Lajos: A dévaványai templom. — Dr. Kiss Jenő: A debreceni Ispótytemplom. — Dr. Danesházy Sándor: A modern református templom.
Kollégium jubileuma: Jakucs István: A Kollégium jubileumának előkészítése. — Dr. Nagy Sándor: Debrecen negyszázéves Kollégiuma.
Könyvismertetés.
Hírek az egyházmegyéből.
Gyászrovat.
Különfélék.
Hivatalos értesítés. Pályázati hirdetések. Hirdetések.

Kocsik
minden alakban
Riesz Henrik
kocsigyár, Debrecen.

A MÁV vonatok érkezési és indulási ideje Debrecen állomáson.

Érvényes 1937. évi október 1-étől.

A vonat		HOVÁ	A vonat		HONNAN
neme	indul		neme	érkezik	
szgy.	2-10	Bpest keleti	sz.	4-40	Bpest nyugati
sz.	4-55	Nyírábrány	„	6-50	Tiszalök
„	5-13	Tiszalök	„	7-17	Nyíregyháza
„	5-02	Szerencs	„	7-00	Nagykerek
m.	0-05	Füzesabony	„	7-07	Nyírábrány
v.	6-09	Nagykerek	„	7-20	Bpest keleti
m.	6-22	Püspökladány	„	7-40	Nagyléta-Vértes
„	6-1	Balmazújváros	v.	7-45	Tiszafüred
gy.	7-25	Bpest keleti	sz.	8-28	Tiszalök
m.	7-30	Hajdúnánás	„	8-39	Püspökladány
„	7-52	Nagyléta-Vértes	„	9-00	Szerencs
„	8-00	Szerencs	m.	9-03	Balmazújváros
v.	8-10	Nyírábrány	„	10-07	Nagyléta-Vértes
m.	9-25	Derecske	sz.	11-26	Szerencs
gy.	11-53	Nyíregyháza	m.	11-25	Hajdúnánás
seb.	11-50	Bpest nyugati	„	11-35	Derecske
m.	12-10	Füzesabony	v.	11-36	Nyírábrány
sz.	12-27	Tiszalök	gy.	11-45	Bpest nyugati
„	12-30	Nyírábrány	m.	12-26	Füzesabony
„	13-22	Bpest keleti	sz.	13-52	Bpest nyugati
„	13-25	Nagyléta-Vértes	v.	14-15	Nagykerek
„	14-16	Nagykerek	gy-s	15-24	Bpest keleti
m.	14-19	Balmazújváros	t.	15-37	Tiszalök
sz.	14-20	Szerencs	m.	16-45	Balmazújváros
„	14-25	Nyírábrány	v.	16-54	Nyírábrány
sz.	14-30	Tiszalök	„	16-55	Nagyléta-Vértes
gy-s	15-26	Nyíregyháza	gy.	17-04	Nyíregyháza
gy.	17-12	Bpest nyugati	m.	18-26	Nagykerek
m.	18-43	Nyírábrány	„	18-39	Nyíregyháza
sz.	18-46	Szerencs	gy.	18-36	Bpest keleti
„	18-58	Nagykerek	m.	20-08	Füzesabony
„	19-00	Tiszafüred	gym.	20-48	Nyíregyháza
v.	19-30	Nagyléta-Vértes	sz.	20-43	Tiszalök
„	19-45	Tiszalök	„	21-25	Nyírábrány
gy-s	20-50	Bpest keleti	seb.	21-29	Bpest keleti
sz.	21-36	Nyíregyháza	sz.	21-35	Szerencs
„	22-00	Bpest nyugati	m.	23-44	Füzesabony

Harang készíttetése bizalom dolga!

A nyírmártonfalvai ref. egyház 210 kg súlyú harangja

Aranyéremmel kitüntetve!

Minden harangot, hangskálája szerint, legfinomabb vörösréz és angol önből öntöm, melyért felelősséget vállalok. Emellett szólnak megrendelőim elismerő levelei. Helyszíni kiszállást és költségvetést díjtalanul végzem. Szíves meghívásukat kérve.

Szlezák Rafael

harangöntőmester
BUDAPEST,
Frangepán-u. 80.
Telefon: 49-01-51.

Készít: új harangokat, harangvas-koronákat és vas-állványokat. Repedt harangokat átönti a legjutányosabb árban.

Református Jélkészek részére
palástot és süveget
 legszebb kivitelben, legolesőbban, kedvező fizetési feltételekkel készítik megrendelésre.
 Szénási Sándor férfitiszabó, Hódmezővásárhely,
 Klauzál-utca 151. szám.

**Földek, házak,
 telkek eladása,
 vétele, bérlete**

ügyében forduljon bizalommal

DIENES JÓZSEF

O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához
 Debrecen, Bethlen-utca 21.

110 megbízható cégnél

nyújt vásárlási lehetőséget! Egy helyen jelent fizetési kötelezettséget! A havonta megújuló állandó továbbvásárolhatóság jogával!

**a „Takarékosság”
 Kereskedelmi R.-T.**

bevásárlási rendszere, mely a mai gazdasági helyzet legmegfelelőbb beszerzési módját biztosítja a vásárlóközönség számára

A „TAKARÉKOSSÁG” vásárlási igazolványai és utalványai a „Takarékosság” igazgatóságánál igényelhetők

Debrecen, Deák Ferenc-u. 6. sz.

SESZTINA LAJOS

Alapította 1819-ben Sesztina János. vasnagykereskedése
 Telefon 20-06. és 15-48. Debrecen.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák

Magyar gyártmányú zománc-edények,
 zsír-bödönök, dísznődlő-kések, húsvágó-gépek.

Jándi református egyházközségnek szállított 598 kilogrammos „Gróf Bethlen István-harang”

ÜGYELJEN A KERESZTNÉVRE!

MAGYARORSZÁG ARANYKOSZORÚS
 HARANGÖNTŐ MESTERE

Szlezák László

harang- és ércöntőde,
 harangfelszerelési és haranglábgyára

Budapest, VI., Petneházy-u. 78.

(VI., Frangepán-u. mellett)

SAJÁT HÁZI
 Telefon: 291-3-53

KITÜNTETVE: Párisi világkiállításon díszoklevéllel, 8 nagy arany- és 1 ezüstéremmel, több állami díszoklevéllel

Mielőtt harangot rendelnének, forduljanak tel-es bizalommal a régi és megbízható céghez!!!

SZÁMTALAN ELISMERŐ LEVÉL!

*Előnyös fizetési feltételek!
 Költségvetés és kiszállítás díjtalan!*